

13. julija 2014 bodo volitve
v Državni zbor Republike Slovenije.
Pomembno je, da greste vsi na volišča
in podprete kandidate, ki bodo
ohranjali naše pravice in
izterjali vojno škodo od Nemčije.

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941-1945

LJUBLJANA, JUNIJ 2014 – Št. 105-106

Prireditve ob dnevu slovenskih izgnancev – 7. juniju

Prireditev v parku Mostec v Ljubljani

Prireditev ob dnevu izgnancev v Športnem parku Mostec v Ljubljani. Udeležba je bila velika.
(Foto: Milan Skledar)

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 in Krajevna organizacija DIS Ljubljane so 5. junija 2014 ob 11. uri organizirale prireditev za obeleževanje dneva izgnancev, 7. junij. Prireditve je bila v Športnem parku Mostec.

Udeležba na prireditvi je bila kar velika, saj so prišli izgnanci in begunci celo iz Lendave, Nove Gorice, Radovljice, Novega mesta in od drugod.

Med gosti so bili tudi: **Zoran Janković**, župan Mestne občine Ljubljana, **Ivan**

Pivk, častni predsednik Zveze vojnih invalidov Slovenije, **Angela Zadnikar**, predsednica Civilnih invalidov vojn Slovenije, **Slavko Grčar**, podpredsednik Zveze združenj borcev Slovenije, **Matjaž Špat**, predstavnik Odbora koncentracijskih taborišč, **Julka Žibert**, svetnica Mestne občine Ljubljana, in **dr. Janko Prunk**, predsednik sveta DIS.

Mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS in predsednik Demokratične stranke dela (DSD), je bil slavnostni govornik.

Iz slavnostnega govora mag. Franca Žnidaršiča, častnega člana DIS, na prireditvi ob dnevu izgnancev

Spoštovane izganke, izgnanci in druge žrtve vojnega nasilja, spoštovani občani in gostje!

V čast si štejem, da vas lahko pozdravim kot izganec, častni član DIS in kot predsednik Demokratične stranke dela (DSD).

Zbrali smo se v počastitev dneva izgnancev in beguncev iz druge svetovne vojne. Tukaj smo kot žive pričče tragedije slovenskega naroda, ki mu je okupator namenil uničenje. Tukaj smo tudi zato, da se to ne pozabi in ker bi se ne smelo ponoviti.

Hitler je v Mariboru leta 1941 napovedal zasužnjevanje slovenskega naroda do uničenja.

Že junija leta 1941 so Nemci začeli z izgonom slovenske inteligence in aretacijami zavednih ljudi. V prvem valu so izgnali v Srbijo 7.500 in na Hrvaško 10.000 Slovencev. Jeseni istega leta so nasilno pregnali iz njihovih domov kar 45.000 Slovencev in jih v živinskih vagonih prepeljali v več kot 400 taborišč nemškega rajha. 2.500 Slovencev je bilo izgnanih na Madžarsko. Otroci so bili odvzeti staršem, mnogi so bili zaprti, poslani na prisilno delo, ostali v ujetništvu, mnogi so bili usmrčeni v taboriščih ali ustreljeni kot talci, nad sto tisoč Slovencev je bilo

tako ali drugače prisilno mobiliziranih v okupatorsko vojsko.

Okupator je izgnancem zaplenil vse premoženje.

Slovenski narod se je uprl. NOB je v zavezništvu s protinacifašistično koalicijo prispeval veličasten delež k porazu okupatorjev. Padlo je 26.000 borcev, okupator je pobil nad 20.000 civilnih oseb, več deset tisoč jih je umrlo v taboriščih, izgnanstvu, na vzhodni fronti, na prisilnem delu, v ujetništvu in zaporih zunaj naših meja.

Veliko izgnancev in drugih žrtev vojnega nasilja je že pomrlo. Prihajajo novi rodovi, ki premalo vedo o tem, kako kruto so se Nemci lotili iztrebljanja Slovencev. Ohranitev in krepitev zgodovinskega spomina na čas fašizma in nacizma je dolžnost in odgovornost vseh nas. To vam govorim zato, ker vse kaže, da se iz grozljive zgodovinske resnice o krutosti okupatorjev nismo dovolj naučili. V mnogih govorih smo dejali, da se kaj takega ne sme ponoviti. A dejstva kažejo nasprotno: vojne se nadaljujejo, zločini ponavljajo, zločinci pa postajajo heroji in mučeniki. Na novo se oživlja duh kolaboracije, to je izdajstva, poveljujejo se pripadniki domobrancev - posebnih SS-enot nemške

Za ohranjanje zgodovinskega spomina na grozote, ki so jih izvajali fašistični in nacistični sistemi med drugo svetovno vojno nad Slovenci, je bilo ob dnevu slovenskih izgnancev več prireditev, in sicer:

- Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je na dan izgnancev organiziralo v soboto, **7. junija 2014, od 9. do 15. ure, dan odprtih vrat** v največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici pri Krškem. Obiskovalci so si lahko ogledali obnovljeni del taborišča, predmete iz izgnanstva in na stenah objavljene sezname umrlih Slovencev v izgnanstvu. Udeleženci so lahko dobili odgovore na vprašanja o uveljavljanju pravic po zakonu o žrtvah vojnega nasilja in o nereševanju pravic in odškodnin za gmotno škodo.
- **2. junija 2014** je bila **odprta razstava DIS** o izgonu Slovencev in nasilju nad drugimi slovanskimi narodi v sodelovanju z Muzejem žrtev genocida v Beogradu.
- **Območna prireditev ob dnevu izgnancev je bila v Ljubljani, v četrtek, 5. junija 2014, ob 11. uri**, v rekreacijskem parku Mostec. Na prireditvi je bil **slavnostni govornik mag. Franc Žnidaršič**, častni član DIS.
- **Območna prireditev ob dnevu izgnancev je bila v Mariboru, v petek, 6. junija 2014 ob 17. uri**, na Trgu izgnancev v Melju. **Slavnostni govornik je bil Janez Komljanec**, podpredsednik DIS.
- Krajevna organizacija DIS **Trbovlje je organizirala** ob dnevu izgnancev in občinskem prazniku **srečanje članov DIS, svojcev, prijateljev in Trboveljčanov v petek, 6. junija 2014, ob 17. uri, v parku pred Občino Trbovlje**. Udeležencem je spregovoril tudi mag. Franc Žnidaršič, ki je pred desetimi leti odkril v Trbovljah spomenik izgnancem.
- Srečanje članov DIS **gorenjskega območja** je bilo v **soboto, 21. junija 2014, ob 11. uri v Bohinjski Bistrici**. Slavnostni govornik je bil Jakob Medja.
- V **soboto, 5. julija 2014, ob 11. uri** prireditev na **Bučki**, po zaključku pohoda ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke.

I. Ž.

okupatorske vojske, partizanski boj pa se prikazuje kot nasilje komunistov nad pripadniki "slovenske vojske", ki naj bi jo predstavljali bela garda, črna roka in domobranci. Napis na spomeniku v Grahovem je primerek izdajalskega duha naše še žive politike.

Če je mogoče razumeti stisko in nesrečo svojcev, ki je doletela belogardiste v tisti postojanki, pa ni mogoče in dopustno spreminjati zgodovinskih dejstev o tem, kdo je bil na pravi strani v času okupacije naše domovine in kdo na strani zločincev. V prvi vrsti so, ob odkritju tistega spomenika, na katerem je lažni napis, sedeli predstavniki tiste politike in pajdaških strank, ki ne izbirajo načina in sredstev,

da bi razvrednotili NOB in rehabilitirali narodno izdajstvo. Lažna interpretacija zgodovine, ponarejanje arhivskih dokumentov, nepriznavanje sodne veje oblasti in izmišljanje afer je njihov način boja za oblast. Slavnostni govornik v Rovtahn, na proslavi domobrancev, kjer so peli domobransko himno in kjer so ljudje ploskali oživljanju duha kolaboracije in narodnega izdajstva, je dokaz, da se zgodovina ponavlja. Da bo mera kratkega spomina polna: omenjeni še vedno uživajo podporo dela volilnega telesa, ki ne želi videti dejstva, da gre za sprevržene osebe, ki bi morali zaradi svojega ravnanja izginiti v pozabo.

Ljudstvo ob vsem tem bolj ali manj molči, kam lahko to pripelje, pa je pokazal

Mag. Franc Žnidaršič – slavnostni govornik na prireditvi ob dnevu izgnancev v Ljubljani.
(Foto: Milan Skledar)

. Informacije . Informacije . Informacije .

Nadaljevanje s prejšnje strani

Hitler, ki ga nemški narod tudi ni jemal resno, dokler ni umrlo 8 milijonov tistih, ki so mu prej dvigovali roko v pozdrav,... podobno kot neki obsojenec na shodu ob "lastninjenju" Majniške deklaracije, pred kratkim.

Spoštovani! DIS vsa leta od ustanovitve, pogosto kot edina civilnodružbena organizacija, protestira ob takih pojavih, morala pa bi tudi oblast, ki gleda stran in zle pojave tolerira. Molči ali stran gleda, brez sramu, tudi predsednik države.

DIS opozarja in skrbi za ohranjanje zgodovinskih dejstev, hkrati pa brani pravice, ki so nam bile priborjene s trdim delom in velikimi večletnimi napori.

Vsa leta po osamosvojitvi Slovenije smo opozarjali državne organe in njihove najvišje predstavnike na možnosti za izterjavo vojne odškodnine od naslednic agresorskih držav. Ob tem smo naglašali, da če država Slovenija ne bo izterjala vojne škode, bo pač morala najti druge rešitve, ker se slovenski izgnanci svojim upravičnim zahtevam ne bomo odpovedali. Vsaki vladni garnituri je bilo potrebno znova in znova razlagati naše zahteve in posredovati številna gradiva.

Marsikaj smo dosegli. Dosegli smo odškodnine za psihofizično trpljenje. Samim, brez pomoči države, je uspelo, da je po nemškem zakonu prejelo odškodnine za prisilno delo 10.910 Slovencev, ki so skupno prejeli 30.600.000 evrov, po avstrijskem zakonu pa 2395 Slovencev v skupnem znesku 5.562.282 evrov. To je bil velik uspeh Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, ki je podpisalo sporazum z Mednarodno organizacijo za migracije v Ženevi, preko katere so prihajala izplačila.

Še vedno je odprto vprašanje odškodnin za gmotno škodo

Do danes je ostalo odprto vprašanje poplačila za premoženje in nepremično premoženje. Naša oblast niti sedaj, ko je preveč državljanov revnih in živijo v pomanjkanju, ne upa upravičeno terjati poplačila vojne škode. Predsednici vlade sem poslali pismo, v katerem sem predlagal, naj nemški kanclerki izstavi račun za 3,5 milijarde evrov vojne škode, namesto ponižnega sprejemanja zlatega pravila, katerega ustavni zapis lahko uniči še tisto malo socialne države, ki je ostala. Nemčija je Slovencem in Sloveniji največ dolžna. Plačala je le 36.786.418 ameriških dolarjev od skupno zahtevanih 36 milijard dolarjev vojne škode od bivši skupni državi priznane vojne škode na mirovnih in reparacijskih konferencah po 2. svetovni vojni.

Zato je narobe, da slovenska država od Nemčije ne zahteva poplačila vojne škode, ker bi s tem lažje, vsaj delno, poravnala

gmotno škodo slovenskim izgnancem in beguncem, ki smo med 2. svetovno vojno največ izgubili.

Začuden sem bil, da 21. septembra 2010 ni bil sprejet moj predlog v Državnem zboru, da bi naložili Vladi RS, da začne pogajanja za vojno škodo od Nemčije. Za predlog je glasovalo samo 24 poslancev, 34 pa jih je bilo proti.

Spoštovani, DIS se bo še naprej boril za poplačilo vojne škode in izkoristil demokratsko možnost, da na naslednjih volitvah podpre tisto politiko, ki bo rešitev tega vprašanja spravila na dnevni red parlamenta in vlade ter sprejela ustrezen zakon. Če na volitvah uspe ZL, z vključnim DSD, bo to storjeno!

Kljub temu, da je huda gospodarska kriza, ne smemo dovoliti razprodaje še nepokradenega skupnega premoženja države, upreti se moramo diktatu finančne, kapitalške in politične gospode iz Bruslja, ki rešuje zavozeno politiko bank in lastnikov kapitala, račun pa izstavlja osiromašenemu ljudstvu. Oblast mora po denar k lumpom, ki so olastnili gospodarstvo brez denarja, izropali tovarne, izkoriščali zaposlene, ki so ostali nazadnje brez plač in plačanih prispevkov. Za kazniva dejanja te vrste ni bil kaznovan in obsojen še nihče. Sla po dobičku na račun "radnega naroda", je dosegla svoj vrh. Ali bomo skupaj izbojevali drugačno ureditev, ki bo ohranila delavske pravice, zagotovila dostojno preživetje vseh, ki delajo, solidarnost in socialno državo ter javni interes v zdravstvu, šolstvu, kulturi, vzgoji in športu, ali pa bomo šli nazaj v barbarstvo, kjer preživi močnejši, čeprav na račun šibkejšega. Kdor misli, da se bo naš skupni problem rešil sam ali da ga bo zanj rešil kdo drug, se moti. Tisti, ki niti na volitve ne gredo, očitno ne razumejo, da je drugačno, boljše oblast, mogoče le izvoliti. Stokanje in kritizerstvo sta sicer prazna stvar.

Bodimo enotni v prepričanju, da so nas v najtežjih časih ohranjali upanje v svobodo in vrnitev, narodni ponos in zvestoba domovini. V DIS želimo ohraniti medsebojno pomoč in tovarištvo ter braniti pravico do človeka vrednega življenja v letih, ki so še pred nami.

Prav je tudi, da se srečujemo na prireditvah, kot je današnja, v dokaz, da smo še živi in priče strahot in zlih dejanj, ki jih je mogoče odpustiti, pozabiti nikoli.

V knjigah Spominov in pričevanj, pa tudi v drugih, bo ostalo zapisano, kaj se je dogajalo v letih 1941–1945. Tega in resnice ne more spremeniti nihče.

Želim vam zdravja in še veliko let v krogu bližnjih in v DIS, društvu, ki mu, glede prizadevanj za pravice članstva, ni para.

Hvala za pozornost!

Mag. Franc Žnidaršič

Slika z gosti na prireditvi ob dnevu izgnancev v Športnem parku Mostec v Ljubljani (5. junij 2014) (Foto: Milan Skledar)

Prireditve ob dnevu izgnancev v Mariboru

Del udeležencev na prireditvi ob dnevu izgnancev v Mariboru (6. junij 2014) (Foto: Janez Komljanec)

Kot vsako leto smo tudi letos v Mariboru, pred Meljsko kasarno, organizirali prireditve in obudili spomin na izgnanstvo med drugo svetovno vojno.

V programu so sodelovali učenci Osnovne šole Franc Rozman Stane iz Maribora pod vodstvom učiteljice Bojane Maček ter moški pevski zbor Slava Klavora.

Podpredsednik DIS Janez Komljanec je ponovil že znane podatke o slovenskih izgnancih.

Izpred Meljske kasarne je 7. 6. 1941 leta krenil v neznano prvi transport izgnancev iz Slovenske Bistrice, nato pa so sledili še številni transporti iz Maribora. Na mestu, kjer danes stoji spomenik izgnancem, je bilo takrat množično zbirno mesto za Štajersko.

Meljska kasarna se je mnogim prisotnim vtisnila v neizbrisen žalosten spomin, poln

negotovosti, kajti niso vedeli, kam jih bodo odpeljali in kakšna usoda jih čaka. Večina transportov je krenila proti Hrvaški, Bosni in Hercegovini in Srbiji. Takrat je bilo izgnanih na tisoče Slovencev iz vzhodne Slovenije.

Udeležencev prireditve je bilo kar lepo število, tudi iz Ruš, Lenarta, Ptuja in Slovenske Bistrice. Prišli so stari, bolni in utrujeni od življenja. Nemo so zrl v pročelje kasarne in obujali spomine, besede niso bile potrebne, na tiste strašne dni. Takrat so se spraševali, kaj jim bo prinesel jutrišnji dan, kam jih bodo odpeljali, jih bodo mučili, ustrelili, mogoče bodo le preživeli, mogoče jim bo usoda naklonjena. Mnogi so preživeli ter se srečno vrnili na domače ognjišče, ki ga pa številni niso več imeli.

Jolanda Želj Erhard

Iz govora Janeza Komljanca, podpredsednika DIS, na prireditvi ob dnevu izgnancev v Mariboru

Drage izganke in izgnanci, begunce in begunci, spoštovani gostje!

Obletnica začetka izгона, 7. junij – dan izgnancev, nas spominja na leto 1941, na grozote, ki jih je nemški okupator z do potankosti dodelano in načrtovano genocidno politiko izvajal nad zavednimi Slovenci. Zavedno slovensko inteligenco, kot so bili učitelji, duhovniki, pravniki, trgovci, gostinci in še kdo, je ločil od ostale pretežno kmečke in delavske večine. Prve so s transporti odpeljali na Hrvaško, v Bosno in Srbijo, druge pa na suženjsko delo v Nemčijo, v delovna taborišča. Za te ni bilo šol, nobene izobrazbe, samo rabota do smrti, kot se je ob priliki izrazil Göring: »Ne ubiti, naj se na delu mučijo do smrti.«

Ponovimo še enkrat, da se bo kam slišalo. 63.000 Slovencev jim je do zime uspelo izgnati, od tega 45.000 v živinskih vagonih v nemška delovna taborišča, 10.000 na Hrvaško in okoli 7.500 v Srbijo. Poleg tega jih je 17.000 pobegnilo pred izgonom, torej skupaj več kot 80.000 Slovencev so za štiri leta pregnali z domačih ognjišč. Večino preko zbirnega taborišča, rajhenburških hlevov, in še vrsto drugih zbirnih taborišč, tudi tega, pred katerim stojimo.

Smo žive priče teh strahot, ki jih je bil zmožen človek uresničevati za interese svojih višjih ciljev, vse to se dogaja tudi danes, vse to za demokracijo, v boju proti terorizmu in za narodovo svobodo. Ali se res ne da iz zgodovine česa naučiti? Danes smo priča prebujanja fašističnih

in nacističnih idej. Pojavljajo se skrajne desničarske stranke, ki jim je na zadnjih evropskih volitvah uspelo opazno vstopiti v evropski parlament pred očmi vsega demokratičnega sveta.

Mi vemo, kaj je svoboda, vemo, kaj je domovina, poznamo trpljenje. Preživeli smo poniževanje ob zatiranju človečnosti in pomanjkanju. Pa se naš glas ne sliši daleč, naših opominov ne slišijo tisti, ki bi morali prisluhniti narodu in skrbeti za blaginjo sveta.

Kaj se dogaja v naši deželi na sončni strani Alp? Namesto da bi nas ogrelo sonce in spodbujalo ljudi k smelosti in napredku, nam vsakdanjik temnijo čedalje bolj sivi oblaki. Ni dolgo tega, ko nam je bilo obljubljeno bogatejše življenje in s tem več radosti, namesto tega pa je čedalje več stečajev podjetij, nobenih vidnejših naložb v nova delovna mesta, ni tujega kapitala, posledično pa narašča brezposelnost, ni novih delovnih mest, posebej še za mlade izobražence, manjše so plače, ogrožene pokojnine, vsak dan je več revnih, ni denarja za šolsko prehrano, za šolske prevoze študentov in dijakov z javnimi sredstvi, kriza je v zdravstvu, ni denarja za nujno potrebne naložbe v šolstvu, kulturi, pa za še kako potrebno prometno infrastrukturo, še posebej tisto, ki nas naj bi povezovala s svetom, recimo kopsko luko s Srednjo Evropo, pa sodobnejše cestno omrežje pa še kaj. Razpadajo nam že itak zastarele prometnice.

Naši vrli izvoljenci ljudstva pa se ukvarjajo sami s seboj. Saj od njih ne

. Informacije . Informacije . Informacije .

Nadaljevanje s prejšnje strani

pričakujemo, da bi se imeli radi, vsaj toliko pa naj bi spoštovali nas volivce, da bi se med seboj pogovarjali in opravili delo, ki jim je naloženo. Namesto s prihodnostjo se ukvarjajo s preteklostjo, med ljudi vnašajo razdor in delitev na naše in vaše.

Letos bomo do konca leta samo še volili in poslušali medsebojna obtoževanja in same obljube, kaj bo kdo naredil, kako nas bodo rešili iz krize, v kateri živimo.

Volitve, posebej še tiste v Državni zbor, bodo pokazale zmešnjavo in zbežnost. Je mogoče pričakovati preobrat? Upamo, da bodo ljudje izvolili poslance, ki se bodo zavzemali za socialne pravice. Ki bodo znali začrtati razvojno pot na vseh vitalnih področjih države, se zgedovali po uspešnejših in prodornejših, ki bodo delali za državo in njene državljane, ki bodo spoštovali ustavo in zakone in bodo zazrti v bodočnost pravičnega sveta.

Ni res, da posameznik nima nobene možnosti vplivati na spremembe, le aktivirati se mora. Stavke in pogromi nas ne bodo rešili, so le izraz skrajnih razmer v družbi.

Ves svet postaja nestrpen in na neki način nepravilčen in krivičen. Ne daleč od nas se dogajajo take in drugačne grozote, vse z ideologijo demokracije in boja proti terorizmu, v ozadju pa so največkrat gospodarske, ozemeljske strategije in še kakšni drugi cilji. Razmerja

moči svetovnih ekonomij se ne menijo za pravičnejši svet, za revne in zatirane, prevladuje politika nadmoči in podrejenosti. Tržna ekonomija gradi svojo perspektivo in konkurenčnost samo na stroških in dobičku, vse drugo se temu podreja, in to še pogloblja revščino in zatiranje revnih. Če se vsemu temu pridružijo še podnebne katastrofe, ki smo jim zadnja leta priča, je trpljenje obubožanih množic še večje.

Ljudem je potrebno vliti zaupanje, jim pokazati ne preveč oddaljene cilje, spoštovati obljube in izpolnjevati dolžnosti tistih, ki so jih sprejeli in ki zanje odgovarjajo.

V ta razmišljanja ne bom vpletal Evropske unije. Lahko pa bi bilo v njej marsikaj drugače in bo moralo biti drugače, če bo hotela obstajati. Mogoče smo krizo, kakršno doživljamo, potrebovali za očiščenje, za spregled, za drugačna pota in boljše cilje. Tako kot je žled, ki je podrl mnoga drevesa, a poleg ogromne škode naredil nov prostor za mlado drevje, naj tudi kriza naredi prostor boljšim in sposobnejšim.

Mi izgnanci in begunci pa bodimo glasni in opozarjamo na grozote, ki smo jih preživeli, z namenom, da v svetu prevlada blaginja in preneha trpljenje številnih nedolžnih ljudi.

Dovolite, da vas ob tej priliki topla pozdravim tudi v imenu naše predsednice in vam zaželim še mnoga prijetna druženja in veliko lepega, še posebej pa zdravja. Hvala!

Srečanje ob dnevu izgnancev v Trbovljah

Prireditve DIS v Trbovljah (6. junija 2014)

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945, KO Trbovlje, je v petek, 6. junija, popoldan pripravilo srečanje pri spomeniku žrtvam vojnega nasilja, v parku pred občino. Spomenik je bil odkrit pred desetimi leti.

Srečanje je bilo tudi letos uvrščeno med prireditve ob občinskem prazniku, 1. juniju. Nanj so bili povabljeni vsi izgnanci, njihovi družinski člani, predsedniki drugih krajevnih organizacij DIS, občani in gostje. Dogajanje so popestrili Rogisti Zasavje Trbovlje z nekaj skladbami. Moški pevski zbor Zarja je zapel pesmi izgnancev Vračanje iz taborišča in Oh kako je dolga pot, Triglav in Slovenec sem.

Rdeča nit letošnjega srečanja je bila namenjena času vrnitve, ki je pustila na vseh, ki so se vrnili na porušene, zgorele in oropane domove, grenak spomin. Kljub temu so zbrali moč in obnovili ali na ruševinah na novo zgradili domove, kjer mnogi še danes bivajo in so jim prirasli k srcu.

Predsednik KO DIS Trbovlje, Ivan Tolar, je pozdravil prisotne in se zahvalil vsem, ki so pomagali pri postavitvi spomenika. Ob desetletnici je povabil Bogdana Baroviča,

ki je bil župan v času graditve spomenika. Med drugim je Barovič poudaril, da se časi, kot so jih doživeli izgnanci, ne smejo ponoviti. Mag. Franc Žnidaršič, ki je odkril spomenik pred desetimi leti, je orisal delovanje DIS in težko življenje žrtev vojnega nasilja. Poudaril je, da je treba že pridobljene pravice ohraniti in da si moramo prizadevati, da se prizna tudi pravica do odškodnine za gmotno vojno škodo.

Pred tridesetimi leti so morale žrtve vojnega nasilja zapustiti svoje domove, štiri leta kasneje so se vrnili, a na žalost ne vsi, saj so mnogi izgubili tudi svoje najdragocenejše – življenje. Spomini, ki so jih nekateri zapisali, bodo ostali v opomin zanamcem, da se kaj takega ne sme več ponoviti. Mag. Žnidaršič je vsem prisotnim čestital za občinski praznik in jim zaželel vse dobro.

Uradnemu delu je sledilo druženje, na katerem so obujali spomine in se veselili ponovnega srečanja ter obljubili, da se naslednje leto dobijo ob istem času.

Priprava: Irena Vozelj
Slika: Marija Kos

Otvoritev razstave DIS 2. junija 2014 v Beogradu

Delegacija DIS na otvoritvi razstave o izgonu Slovencev in nasilju nad drugimi slovanskimi narodi v Beogradu, 2. junija 2014. Na sliki od leve proti desni: Milan Skledar, Peter Rupar, Albin Pražnikar, dr. Veljko Đurić, direktor Muzeja žrtev genocida, Gregor Kaplan, Renata Kaplan in Alojz Rupar.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je na Kalemegdanu v Beogradu 1. junija postavilo in 2. junija odprlo razstavo o izgonu slovenskih izgnancev in drugih slovanskih narodov. Pobudo za razstavo sta prevzela Vojni muzej in Muzej žrtava genocida Beograd. Vojni muzej je pripravil prostor za razstavo, Muzej žrtava genocida pa je prevzel vso organizacijo za postavitev razstave.

Na pot v Beograd je odšla delegacija DIS v sestavi: Albin Pražnikar, Gregor Kaplan, Milan Skledar, Renata Kaplan ter Alojz Rupar in Peter Rupar, ki sta razstavo odpeljala v Beograd in jo pripravila za otvoritev.

Direktor Muzeja žrtava genocida dr. Veljko Đurić je delegacijo DIS pričakal in nas lepo sprejel. Z nami je bil ves čas postavljanja in drugi dan do zaključka otvoritve. Razstava je bila lepo postavljena in tudi v lepem prostoru.

Na otvoritvi so imeli prijazne govore:

- Dr. Ivan Mijatović, direktor Vojnega muzeja, je bil navdušen nad razstavo in se je zahvalil, da je lahko sodeloval pri odprtju te razstave.
- Dr. Veljko Đurić, direktor Muzeja žrtava genocida, je v otvoritvenem govoru opisal izgon Srbov in izgon Slovencev v Srbijo ter poudaril, da razstava lepo prikazuje dogajanje v drugi svetovni vojni.
- Milan Predan, namestnik veleposlanika Republike Slovenije v Srbiji, je omenil, da se v prostoru čutita dobro razpoloženje vseh prisotnih ter dobra energija. V govoru je poudaril težko življenje izgnancev, posebej v nemških taboriščih.

- Nato je Albin Pražnikar, podpredsednik DIS, imel kratek pozdravni govor. Zahvalil se je obema direktorjema za lep sprejem delegacije DIS in za organizacijo te razstave v Beogradu. V znak zahvale je Albin Pražnikar podelil priznanje za izvedbo te razstave Vojnemu muzeju, ki ga je prevzel direktor dr. Ivan Mijatović, ter priznanje Muzeju žrtava genocida, ki ga je prevzel direktor dr. Veljko Đurić.

- Zatem je imel svoj referat Gregor Kaplan. Govoril je o razstavi, postavljeni po drugih krajih, kjer so jo povsod lepo sprejeli, ter o evropskem muzeju, ki naj bi ga odprli na gradu Rajhenburg v Brestanici.

Nato je dr. Đurić povabil obiskovalce, naj si ogledajo razstavo in se poslužijo dobrot, ki so jih prinesli »Slovenci«, in sporočil, da je s tem razstava odprta.

Delegacija DIS je bila vseskozi med seboj dobro povezana in je poskrbela, da so vsi obiskovalci dobili odgovore na zastavljena vprašanja.

Obiskovalci so si razstavo z zanimanjem ogledovali in nam izražali priznanje. Pohvalili pa so tudi naše »dobrote«.

Milan Skledar je vse to dogajanje skrbno slikal, tako kot mu je bilo naloženo. Tudi obiskovalci so veliko fotografirali, predvsem podelitev priznanj ter direktorjev z našo ekipo.

Razstava je bila odprta do 14. junija.

Albin Pražnikar

Direktor Muzeja žrtev genocida dr. Veljko Đurić sprejema zahvalno listino DIS za sodelovanje pri organizaciji razstave v Beogradu. (2. junij 2014) (Foto: Milan Skledar)

. Informacije . Informacije . Informacije .

Dan odprtih vrat v največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev

Na dan izgnancev, 7. junija 2014, je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 organiziralo dan odprtih vrat v zbirnem taborišču za izgon Slovencev med 2. svetovno vojno, v Brestanici. Obisk taborišča je bil zelo velik, saj je prišlo kar okrog 500 obiskovalcev različnih starosti in vsi so si z zanimanjem ogledali obnovljene prostore taborišča in sezname Slovencev, umrlih v izgnanstvu. To potrjuje in podpira prizadevanja DIS, da izgnanstvo ostane v

zgodovini in v spominu Slovencev na tragične dogodke, ko je bilo skoraj 83.000 Slovencev pregnanih z domov v tujino za sužnje okupatorjem.

Skromna pogostitev in osvežilna pijača sta obiskovalce združevali v pogovore in obujanje spominov.

Za vodenje ogleda in postrežbo so skrbeli: Albin Pražnikar, Janez Komljanec, Jože Križančič, Zdenka Kaplan, Alojz Rupar, Ana Pirc ter Martin in Olga Podlesnik.

Na ogled obnovljenega dela zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici je prišlo več kot 500 obiskovalcev. (Foto: Alojz Rupar)

Prireditev na Bučki in pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke

Krajevna organizacija DIS Bučka organizira pod pokroviteljstvom Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 prireditev in pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke.

Pohod se bo začel v soboto 5. julija 2014 ob 8. uri iz Telč, zaključna prireditev pa bo ob 11. uri v Kulturnem domu na Bučki.

Kulturno društvo Bučka bo pripravilo kulturni program.

Vse podrobne informacije dobite pri Silvi Marjetič, predsednici KO DIS Bučka, po telefonu 031 462 821 in 07 309 10 40.

Veselimo se srečanja!

VABLJENI!

Seja Izvršnega odbora DIS in članov organov Skupščine DIS

Seja Izvršnega odbora DIS in članov organov Skupščine DIS je bila v sredo, 4. junija 2014, z naslednjim dnevnim redom:

1. Pregled sklepov prejšnje seje
2. Dejavnost ob dnevu izgnancev – sedmem juniju
3. Odprtje razstave DIS v Beogradu
4. Pogodba z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti o sofinanciranju programa skupščine DIS v letu 2014 (zelo zmanjšana sredstva)
5. Zavrnitev Pošte Slovenije za pripravo posebne znamke ob 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva
6. Razno

GREGOR KAPLAN kandidat za poslanca DZ

Gregor Kaplan kandidira za poslanca Državnega zbora na volitvah 13. julija 2014 na listi Združene levice

Gregor Kaplan je bil rojen 12. februarja 1974 v Novem mestu. Tam je obiskoval tudi osnovno šolo in gimnazijo. Nato je diplomiral na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, smer politologija in obramboslovje. Za svoje diplomsko delo s področja vojne škode je prejel tudi nagrado OZN za Slovenijo, katero mu je izročil predsednik RS dr. Janez Drnovšek. Pripravlja tudi magistririj s področja vojne škode.

Delal je na Ministrstvu za obrambo, sedaj pa služi na Ministrstvu za zunanje zadeve, kjer se ukvarja z

različnimi področji varnostne politike. Aktivno deluje v Društvu izgnancev Slovenije in v KO DIS Trebnje, je član Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945 in vodi Informacijski center DIS.

Ko si je ustvaril družino, se je preselil v Trebnje, ima dva sina, eden končuje 1. razred OŠ, drugi pa hodi še v vrtec. V lokalni skupnosti se ukvarja z ekološkimi vprašanji urejanja reke Temenice, je predsednik sveta staršev OŠ Trebnje in piše za časopis Cajtung.

Gregor Kaplan nam je povedal:

Ključni poudarki mojih aktivnosti v Državnem zboru, če bom izvoljen za poslanca, bodo:

Takojšnja ustavitev varčevanja pri revnem in srednjem sloju ter izvedba davčne reforme v njihovo korist. Treba bo ustaviti razprodajo nacionalnega premoženja in vzpostaviti pogoje za nastanek novih delovnih mest, zlasti preko zadružništva in aktivnosti v energetiki, kar je pri nas povsem zapostavljeno. Resno se bo treba upreti vsem poskusom

privatizacije javnega zdravstva in šolstva ter ponovno vzpostaviti pogoje za socialno pravično državo. Pomembno mesto v mojih aktivnostih bo namenjeno še samooskrbi s hrano, preprečevanju kapitalističnega izkoriščanja delavcev in zagotavljanju varne starosti starejšim.

Kot član DIS pa bom seveda prednostno obravnaval zahtevo, da Nemčija, kot naslednica agresorske države, Sloveniji plača vojno škodo iz druge svetovne vojne.

Združena levica treh strank: Demokratične stranke dela, Stranke za trajnostni razvoj in ekososializem ter Inicijative za demokratični socializem

Združena levica je edina stranka, ki ima v svojem programu vpisano, da bo vztrajala, da država izterja vojno škodo od Nemčije. Zato podprimo njihove kandidate in s tem povečajmo možnost, da se to uresniči.

. Informacije . Informacije . Informacije .

12. pohod ob okupacijski meji od Murnc do Telč

Že 12. leto zapored sem kot organizatorica in predsednica KO DIS Šentjanž pozdravila več kot 70 pohodnikov in goste.

Tradicionalni pohod od Murnc do Telč nam pomeni veliko. Veseli smo, da se na tem pohodu srečujejo vse generacije pohodnikov od vsepovsod. Namen pohoda se vsako leto znova potrdi, in to je ohraniti spomin na prestano trpljenje izgnancev in beguncev. Želimo ohraniti mir, biti dober prijatelj vsem tistim, ki spoštujejo zemljo, človeka in njegovo delo.

V Murncah sta ob spomeniku nekaj besed spregovorila župan Občine Sevnica Srečko Ocvirk in predsednik ZZB za ohranjanje vrednot NOB Občine Sevnica Maks Popelar. Družina Slemenšek pa je pripravila kulturni program.

Pohod se je pričel z zastavonošema iz Moravč na čelu kolone, ki še nikoli nista manjkala.

V Šentjanžu so kulturni program pripravili učiteljica Majda P. Repovž in učenci OŠ Milana Majcna ter glasbeni pedagog Marjan Dirnbek.

Pot smo nadaljevali do mejnega kamna v Hinjah in čez »Takpav« do Hinjc. Tu sta navzoče pozdravila predsednica KS Krmelj **Slavica Mirt** ter predsednik DIS KO Krmelj - Trzišče **Janez Repše**. Učenci OŠ Krmelj pa so jih pozdravili s kulturnim programom.

Pot smo nadaljevali na Vrhek, do Zgornjih Vodal ter Telč, kjer so se nam pridružili ostali udeleženci pohoda, ki so se pripeljali z avtobusom in osebnimi avtomobili. Na zaključku pohoda je imela govor **Violeta Tomič**, kandidatka za evropski parlament. Učenci OŠ Trzišče so pripravili bogat kulturni program.

*Rezka Repovž,
predsednica KO DIS Šentjanž in
organizatorica pohoda*

Udeleženci pohoda od Murnc do Telč (26. 4. 2014) (Foto: Alojz Rupar)

Iz govora Violete Tomič, kandidatke za evropski in slovenski parlament, na zaključni prireditvi pohoda ob nemško-italijanski okupacijski meji na Telčah, 26. aprila 2014

Vesela sem, da sem lahko danes tukaj z vami na zaključku že tradicionalnega pohoda od Murnc do Telč, ob bivši nemško-italijanski meji med drugo svetovno vojno. Čeprav sem se podrobneje seznanila z vašo bridko usodo, si težko predstavljam vaše trpljenje v tistem času, ko so vas zmetali na kamione, odpeljali v Rajhenburg, nato pa z živinskimi vagoni iz domovine v nemški rajh.

Sledila so težka leta izgnanstva v tujini, leta pomanjkanja in lakote, leta prisilnega dela in ponižanj, leta nasilnih smrti vaših najdražjih, vaših sosedov, prijateljev in znancev.

Društvo izgnancev Slovenije ima veličastno zaslugo za utrjevanje resnice o vašem trpljenju in namenu nacistov, ki so imeli somišljenike in pomagače tudi v domovini. Ta pohod je zato ena izmed oblik utrjevanja zgodovinskega spomina, iz katerega se na žalost nismo dovolj in vsega naučili. Dokaz je v tem, da spet oživlja duh nacifašizma, zopet se aktivno sprevača zgodovinska resnica o tem, kdo je bil boj za svobodo in kdo je bil na strani okupatorjev. Še huje je to, da nekatere politične stranke odkrito podpirajo sodelovanje z okupatorji, slavijo napad na Jugoslavijo 6. aprila, pripadnike narodnih izdajalcev pa spreminjajo v bojevnike za domovino, čeprav ves svet ve, da so bili pomožne enote SS nemške vojske, ki jih je oborožila in plačevala in so bili pod njevo komando. Sram naj jih bo!

Violeta Tomič med govorom

Imamo pa skupno težavo v dejstvu, da Evropo vodi desnica, ki celo odkrito podpira obnavljanje nacizma in fašizma ter medčloveške nestrpnosti - zlasti do tujcev in manjšin.

Nisem proti EU, a take, kot se kaže zdaj, ne želimo imeti.

V koaliciji strank Združene leveice želimo vrniti vsem človeka vredno življenje, dostojno preživetje zaposlenih, varovanje okolja in človekovih pravic.

Vas, drage izgnanke in izgnanci, ni doletela samo sedanja gospodarska kriza, pač pa ste že prej ostali revnejši zaradi 2. vojne, v kateri ste izgubili vse svoje premoženje, domačije in domovi

pa so v letih vojne propadli, bili požgani ali porušeni in izropani.

V dolgih letih po vojni ste bili brez pravic, zapostavljeni. Neizmerna zasluga organiziranosti v Društvu izgnancev in vaših vodilnih, posebej še predsednice Ivica Žnidaršič, je, da ste si izbojevali status in nekatere pravice po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja in posebno odškodnino. Kljub temu ste edini v državi, ki vam domovina dolguje poravnati materialno škodo iz 2. sv. vojne, oziroma mora škodo izterjati od nemške države. Zaradi tega imate pravico in moralno dolžnost vztrajati pri zahtevi reševanja tega vprašanja, kar ne more in ne sme zastarati. DSD in ZL bosta vaše zahteve podprla doma, če nam uspe pridobiti evropskega poslanca, pa tudi v EU parlamentu.

Spoštovani! Sami imamo v naslednjem obdobju zadnjo priložnost, da storimo nekaj zase tako, da gremo na volitve in si priborimo boljšo oblast. Če tega ne bomo storili, bomo sami odgovorni za svojo nesrečo, za bedo in revščino, ki že trka na naša vrata, za povratek nacifašizma.

Ponosna sem danes delila košček vaših spominov, čeprav se ob vas počutim majhno, kajti vse, kar se vam je zgodilo, lahko preživijo in nosijo s seboj samo pogumni in ponosni veliki ljudje.

Želim vam vse dobro in vas prisrčno pozdravljam. Vse prisotne prisrčno pozdravlja tudi Franc Žnidaršič, vaš častni član in borec za vaše pravice, ki pa se danes tega pohoda ni mogel udeležiti, ker v Ljubljani sovlaga listo kandidatov Združene leveice.

Zasedanje Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev

The International Committee of Deportees and Refugees, Victims of Fascism and Nazism in 1920-1945
Founded at the First European Congress of deportees and refugees, victims of fascism and Nazism, in Ljubljana - Slovenia, 6th June 2009.

PROGRAM ZASEDANJA

Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945

Zasedanje bo na Slovaškem, v Bratislavi, 19. in 20. septembra 2014.

V PETEK, 19. 9. 2014:

- Ob 9.00** - Dobrodošlica predsednika Slovaške zveze protifašističnih borcev **ing. Pavla Sečkarja, PhD**
 - Organizacijske smernice zasedanja in fakultativni program **dr. Juraj Drotar**, član Mednarodnega odbora
- ob 9.15** - **Otvoritev zasedanja**
 - Poročilo o delovanju Mednarodnega odbora **prof. Ivica Žnidaršič**, predsednica Mednarodnega odbora

od 10.00 do 10.30 odmor

- ob 10.30** - Poročila in informacije članov in članic Mednarodnega odbora o dejavnosti posameznih organizacij pri izvajanju sklepov prejšnjega sestanka
- ob 11.30** - Skrb za socialno varnost izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945
- ob 12.30** - Priprave na proslavo 70. obletnice zmage nad fašizmom in nacizmom v letu 2015
- ob 13.00** - Razprava o predstavljenih poročilih in referatih
- ob 14.15** - **Kosilo**
- ob 15.00** - Volitve članov odbora in predsedstva Mednarodnega odbora
- ob 16.00** - Sprejem pisma za predsednike evropskih držav o skrbi za žrtve vojn in uveljavljanje njihovih pravic
- ob 16.30** - Sprejem resolucije proti aktivnostim fašističnih in nacističnih organizacij v Evropi
- ob 17.00** - Sprejem sklepov
- ob 18.00** - Zaključek delovnega dela zasedanja

ob 19.15 Večerja

SOBOTA, 20. 9. 2014:

- od 10.00-12.00** - Bilateralni pogovori
- po 12.00. uri** odhod udeležencev konference in sestanka.

Člani Mednarodnega odbora morajo svoje referate pripraviti v pisni obliki v materinem jeziku, angleškem in ruskem jeziku do 1. 9. 2014.

S spoštovanjem in lepimi pozdravi!

Dr. Juraj Drotar
član
Mednarodnega odbora iz Slovaške

Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica
Mednarodnega odbora

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Ljubljana Center in Ljubljana Moste-Polje

Udeleženci sestanka članov DIS iz Ljubljane Center in Ljubljane Moste-Polje (9. 4. 2014)

Občni zbor KO DIS Ljubljana Center in Ljubljana Moste-Polje je bil 9. aprila 2014 ob 10. uri, Linhartova 13, Ljubljana. Zbor je začela predsednica KO DIS **Olga Kamenov**. Pozdravila je vse navzoče, posebej še prisotne goste: **Ivica Žnidaršič** - predsednico DIS, **Albina Pražnikarja** - podpredsednika DIS, prof. dr. **Janka Prunka** - predsednika Sveta DIS, **Zdenko Kaplan** - članico IO DIS in predsednico komisije za stike s kraji izgnanstva, **Angelo Zadnikar** - predsednico Društva civilnih invalidov vojne, **Zdravka Zoreta** - predstavnika Društva civilnih invalidov vojne, predsednike Krajevnih organizacij DIS Ljubljana Bežigrad **Maksimilijana Ferka**, Ljubljana Vič **Antona Naroglava** ter Ljubljana Šiška **Draga Hribška**.

Obravnavan je bil naslednji dnevni red:

1. Pozdrav udeležencem
2. Poročili predsednic KO DIS o delu (Olga Kamenov, Hilda Marc)
3. Poročili blagajnikov
4. Prireditve ob dnevu izgnancev
5. Informacija o vojni škodi in vojnih odškodninah (Ivica Žnidaršič, predsednica DIS)
6. Razno.

Olga Kamenov, predsednica KO DIS Ljubljana Center, je poročala, da je bilo v letu 2013 evidentiranih 84 članov, umrlo pa jih je 7. Večina članov je osebno poravnala članarino in plačala naročnino za Vestnik, ostalim so bile na njihovo željo poslani položnice. Društvo ima še vedno enkrat na mesec dežurstvo v prostorih Četrtna skupnosti Ljubljana Center, kjer poleg pobiranja članarine dajejo članice

odbora članom razne informacije. Ob tem se je predsednica zahvalila za sodelovanje tudi ostalim članicam odbora.

Člani KO so s časopisom Vestnik obveščeni o vseh aktivnostih na sedežu DIS in o prireditvah, zato je zelo pomembno, da si člani oskrbijo Vestnik DIS.

Na koncu je poudarila, da ne smemo prezreti izjemno zahtevnega dela predsednice DIS **Ivice Žnidaršič**, zato se ji je iskreno zahvalila, z željo za dobro sodelovanje tudi v prihodnje.

Hilda Marc, predsednica KO DIS Ljubljana Moste-Polje, je naglasila, da njihov KO DIS obstaja že 21 let. Trenutno šteje 198 članov, samo lani so jih izgubili 8. Ker svojci ne javljajo o smrti članov društva, mora organizacija vedno pisno zaprositi upravno enoto za podatke. Tudi KO DIS Moste-Polje ima mesečna dežurstva, Obiskujejo bolne člane KO bodisi doma ali v domovih starejših občanov. Ugotavlja, da je veliko članov dobilo po nemškem ali avstrijskem zakonu odškodnino za prisilno delo. Tudi dodatnega zdravstvenega zavarovanja jim ni treba plačevati.

Nobena pravica ni trajna, zato je treba budno spremljati dogajanja v DZ.

Na zboru so obravnavali prireditve, ki bodo potekale ob dnevu izgnancev in ob dnevu odprtih vrat v zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici. Komisija za stike s kraji izgnanstva organizira v juniju letos izlet v Srbijo, povezan z razstavo DIS o izgonu Slovencev v Beogradu. Potovali bodo z avtobusom, če bo dovolj prijav. Podrobnejše informacije o prireditvah ob dnevu izgnancev in izletu v Srbijo so bile objavljene v Vestniku.

Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, Zdravko Zore, bivši predsednik Civilnih invalidov vojne, in dr. Janko Prunk na sestanku z izgnanci in begunci (9. 4. 2014) (Foto: Milan Skledar)

Informacija o vojni škodi in vojnih odškodninah

Predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** je podrobno predstavila argumente za uveljavljanje odškodnin za poplačilo vojne gmotne škode izgnancem in beguncem. Že leta 1945 so bili izdani Pravilniki in navodila za delo okrajnih in republiških komisij za popis gmotne škode ter izdelana merila za ocenjevanje vojne škode. Za vso državo so v pokrajinskih arhivih shranjeni podatki o popisu vojne škode leta 1945, razen za Krško in Brežice, kjer je bil arhiv uničen (poplavljen).

S Pariškim sporazumom je bila dogovorjena višina dolga, ki so ga agresorske države dolžne plačati Jugoslaviji za povzročeno vojno škodo. Nemčija je plačala le 2 % vojne škode, z Italijo je bilo rešeno poplačilo škode z Osimskim sporazumom, Madžarska je plačala svoj dolg v celoti, z Avstrijo pa je bilo sklenjeno, da se povzročena škoda poplača s premoženjem, ki so ga v Jugoslaviji pustili avstrijski državljani leta 1945.

Nadalje je poudarila, koliko napora je bilo vložena za uveljavitev 33. člena Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, na podlagi katerega se je ustanovil sklad za poplačilo vojne odškodnine in del sredstev od kupnin, dobljenih od prodaje družbenega premoženja, preusmeril v ta sklad.

Državni zbor je oktobra 1995 sprejel Zakon o žrtvah vojnega nasilja, s katerim so izgnanci dobili pravico do dosmrtna mesečne rente, zdravstveno varstvo, zdraviliško in klimatsko zdravljenje, priznanje časa v izgnanstvu v pokojninsko dobo, pravico do vojne odškodnine po posebnem zakonu in prednost pri dodelitvi socialnega stanovanja. Ob uveljavitvi Zakona o uravnoteženju javnih financ je vodstvu DIS uspelo ohraniti pravice, pridobljene z zakonom iz leta 1995, razen klimatskega zdravljenja.

DIS je novembra 2000 sklical mednarodno konferenco, katere se je udeležil

tudi Dirk de Winter, direktor Mednarodne organizacije za migracije iz Ženeve. Na podlagi sporazuma o sodelovanju DIS z IOM je dobilo odškodnine več kot 10.000 slovenskih izgnancev prisilnih delavcev. Ob uveljavitvi pravic sta mednarodna organizacija IOM in avstrijski Sklad sprave zaradi poenostavljenih postopkov upravičencem omenjene pravice zelo olajšala uveljavitev. Upravičenci odškodnin za prisilno delo so skupno prejeli 30.600.000 evrov po nemškem zakonu in 5.500.000 evrov po avstrijskem zakonu.

Slovenski zakon o poplačilu gmotne vojne škode se odmika od ene vlade k drugi, čeprav je DIS pristojnim ministrstvom dal na razpolago vsa gradiva. Dejstvo je, da to ni pravno, ampak je politično vprašanje. **Zato je pomembno, koga bomo izvolili v Državni zbor RS.**

Na zadnji seji je Izvršni odbor DIS obravnaval predlog ankete, na podlagi katere bi ugotovili število članov DIS, ki imajo popisnice o ocenitvi vojne škode iz leta 1945 in koliko bi jih vložilo zahtevek za poplačilo. Vsebina ankete bo obravnavana na Skupščini DIS in o teh sklepih bomo poročali v Vestniku DIS

Violeta Tomič, svobodna igralka in podpredsednica Demokratične stranke dela, se je predstavila kot kandidatka za poslanko v evropski parlament na volitvah, ki bodo maja. Zavzemala se bo za pravice malega človeka, čeprav Evropa terja od nas še večje zategovanje pasu. Poudarila je, da če bo izvoljena v parlament, si bo prizadevala tudi za poplačilo vojne škode.

Nevenka Lekše, predsednica Združenja javnega varstva, je dejala, da politika pripravlja strategijo uvajanja komercializacije zdravstvenega varstva in zavarovalnic, čemur je treba odločno reči NE.

Marija Vehovec

Delovno predsedstvo na sestanku KO DIS Ljubljana. Od leve proti desni: Hilda Marc, Olga Kamenov in Marija Vehovec. (Foto Milan Skledar)

Naše Mošnje

Mrak je prekril našo vas.
Nisi več slišal prijateljev glas.
Slišal si krike in jok.
Slišal si grozen ukaz:
Gremo, gremo, šnel, šnel, los!

Hiteli smo, hiteli
prestrašeni in onemeli.
Le kam, le kam nas gonijo?

Na tovrnjakih, s katerimi
živino prej so vozili,
nas pripeljali so v taborišče.
Lakota, skrbi, uši, stenice,
s to družbo si delimo bivališče.
Le kdaj ta prostor bomo zapustili?
Kdaj bomo se domov vrnili?
To naša je edina želja.
Samo da vrnemo se spet nazaj,
za nas bo še veselja.

Kar leta, desetletja smo gradili,
uničiti sovragi so uspeli.
Domovi naši so zgoreli.

Čeprav izmučenim, nam je uspelo
vrniti se na naše domačije.
Spet nam srce veselo bije.
Vse kar porušili so, smo obnovili
in spet življenja našega se veselili.

Od teh grozot je 70 let minilo.
Mnogokaj se je spremenilo.
Vendar so naše Mošnje zdaj,
odkar smo mi prišli nazaj,
postale spet za nas najlepši kraj.

Angela Pozderac,
KO DIS Radovljica

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor OO DIS Občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica

Območna organizacija DIS navedenih občin je za leto 2013 uspešno izvedla letni občni zbor v Ribnici na Pohorju, to je v gorski vasici pod Pohorjem, ki je med 2. svetovno vojno doživela veliko krutosti okupatorja. Kljub veliki starosti je na zboru sodelovalo 70 % vseh članov. Poleg teh so se zboru udeležili vabljeni gostje: mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS, Franjo Golob, državni svetnik RS in župan Občine Vuzenica, Robi Potnik, podžupan Občine Radlje ob Dravi, ter Jože Krušič, ravnatelj OŠ Ribnica na Pohorju.

Pred pričetkom zбора so učenci OŠ Ribnica na Pohorju s svojimi mentorji pripravili narodno zaveden kulturni program. V programu petja, recitala in harmonikarjev je sodelovalo preko 30 učencev. Ob zaključku kulturnega programa se je predsednik OO DIS izvajalcem pristrčno zahvalil in jim tudi podaril dve knjigi Reka Drava joče – Oh kako je dolga, dolga pot, iz katerih bodo lahko črpali spomine izgnancev tudi s tega področja, lepe vasi Ribnice na Pohorju.

V nadaljevanju so bila podana ustrezna poročila za leto 2013.

Predsednik OO DIS Marijan Špegelj je poudaril, da je naša osnovna skrb dobro delovanje za članstvo in nudenje potrebne pomoči. Prav zaradi tega sta se dva člana v lanskem letu udeležila strokovnega izobraževanja na DIS v Ljubljani – to je izobraževanja za izvajanje projektov za pomoč ostarelim, bolnim in invalidnim članom.

Lani smo najmanj dvakrat obiskali vse člane. Ob decembrskih praznikih pa smo obdarili vse bolne člane in člane nad 80 let. V septembru smo si člani ožjega odbora ob dnevu odprtih vrat v taborišču pri gradu Rajhenburg ogledali prostore, kjer je bilo med 2. svetovno vojno v grajskih hlevih in konjušnicah eno največjih zbirnih taborišč za izgon Slovencev. Na dan slovenskih izgnancev smo se udeležili slovesne prireditve, ki je potekala ob spomeniku izgnancev v Mariboru. Poudarjeno je tudi bilo, kako na IO DIS s pristojno komisijo potekajo zadeve glede reševanja odškodnine za premoženjsko škodo, povzročeno med 2. svetovno vojno, in kako moramo člani prispevati pri reševanju tega problema.

V razpravi je svoje poglede na vprašanje odškodnine predstavil mag. Franc Žnidaršič, ki je opravičil predsednico DIS

prof. Ivico Žnidaršič, ker se našega zbora zaradi bolezni ni mogla udeležiti. Vprašanje škode se rešuje že nekaj let, a nobena vlada ne želi zahtevati te odškodnine od države Nemčije, čeprav so bile vse naše oblasti o tem seznanjene. Poudaril je, da je to politično vprašanje in da je vse odvisno od dobre volje politikov. Zato je potrebno pri volitvah voliti ljudi, ki bodo delali za uresničitev te ideje oziroma imeli v svojem programu reševanje te odškodnine. Poudaril je, da se je treba vseh volitev udeležiti. Zelo dobro je tudi predstavil skrajno zaostreni položaj v državi.

V imenu županov vseh petih občin je prisotne pozdravil Franci Golob, župan Občine Vuzenica, in nam zaželel vse dobro pri naših prizadevanjih. V razpravo so se vključili nekateri člani, ki so se strinjali, da je potrebno nadaljevati reševanje vprašanja vojne odškodnine za uničeno premoženje, da se je potrebno udeležiti volitev in voliti tiste, ki imajo v svojem programu reševanje te odškodnine.

Na občnem zboru so bila potrjena vsa poročila in izglasovani tudi trije pomembni sklepi:

1. S skupnimi močmi si moramo prizadevati, da IO DIS s pristojno komisijo za odškodnino nadaljuje svoje delo in da pri vladi RS doseže, da pride do sprejetja zakona o poplačilu materialne škode. Sprejemamo tudi, da se izdela enotna anketa glede vojne škode z v takratnih dinarjih ovrednoteno škodo in da se v zakon vključi tudi II. dedni red, ti pa morajo postati člani DIS.
2. Soglašamo, da bomo pri volitvah kandidatov za evropski parlament, občinske svete in DZ RS volili tiste, ki nam bodo pomagali pri doseganju našega cilja, to je sprejetja posebnega zakona o poplačilu škode za med 2. svetovno vojno uničeno premoženje in imeli to zapisano tudi v svojih programih.
3. Za novega praporščaka je bil izvoljen Matic Klemen. Glede udeležbe na pogrebi so svojci dolžni pravočasno obvestiti svojega poverjenika ali praporščaka.

Ob zaključku občnega zbora se je predsednik OO DIS vsem prisotnim zahvalil za udeležbo in prispevek v razpravi. Posebna zahvala je bila izrečena mag. Francu Žnidaršiču za njegovo udeležbo in pojasnjevanje odprtih vprašanj izgnancev.

Marijan Špegelj

Na sliki mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS, Marijan Špegelj, predsednik Območne organizacije DIS, Robi Potnik, podžupan Občine Radlje ob Dravi, Berta Štraser, blagajničarka, in Jože Koziker, poročevalec NO.

Muzej izgnancev mora nazaj na grad Rajhenburg

Letni zbor članov KO DIS Zagreb (26. 4. 2014) (Foto: S. Kramar)

KO DIS Zagreb je imel 26. aprila 2014 letni zbor, ki se ga je kljub slabemu vremenu udeležilo veliko število članov.

Kulturni program je bil posvečen spominu na pokojnega člana Marijana Horna, ki nas je s svojimi deli navdušil in nas za vedno zadolžil.

Hvaležni smo Društvu izgnancev Slovenije in predsednici Ivici Žnidaršič za dosedanje uspešno sodelovanje. Ponosni smo na DIS in delo, ki ga opravi predsednica s sodelavci.

Soglasno smo podprli zahtevo DIS-a, da se muzej izgnancev prenese nazaj na

grad Rajhenburg, in to do dneva izgnancev 7. junija 2014.

Podpredsednik KO DIS Dobova Ivo Veble nas je seznanil, kako narediti popis članov, ki bodo zahtevali plačilo gmotne škode. Zahvaljujemo se za pripravljene obrazce. Pričakujemo, da bo DIS organiziral seminar o tem, ko bo zadeva aktualna.

Sklenili smo, da bomo 25. maja vsi šli na volitve za evropski parlament in da se sedmega junija udeležimo dneva odprtih vrat v zbirnem taborišču v Brestanici 7. junija 2014.

Alojz Kramar

Občni zbor KO DIS Polšnik

Ne 6. aprila 2014 smo se člani DIS in vabljeni gostje zbrali na občnem zboru v Polšniku.

Predsednik KO DIS je pozdravil vse navzoče člane KO in vabljene goste: predstavnika Občine Litija, predstavnike sosednjih društev iz Litije, Dol, Zagorja, Trbovelj, Radeč, Hrastrnika, Podkuma ter KS Polšnik in Konjščica.

Veseli smo bili številne udeležbe članov in članic, ki so se v nekaj uricah druženja in pozornosti prijetno počutili, predvsem pa seznanili s tem, kar se je med letom dogajalo v naši KO DIS Polšnik. Obširno je bilo podano poročilo o administrativnem delu in finančnem poslovanju v letu 2013. Sprejeli smo tudi program dela za leto 2014.

V KO DIS imamo 71 članov in 11 njihovih potomcev, ki z veseljem podpirajo naše delo. Vsako leto člani odbora obiščemo starejše, bolne in invalidne člane, ki se tega obiska zelo razveselijo, prav tako tudi skromnega darila, ki jim ga prinesemo.

Vsako leto se udeležujemo prireditev, ki jih organizira DIS. Tu se spominjamo in obujamo spomine na krute vojne čase. Vsako leto tudi organiziramo izlet in spoznavamo ter občudujemo lepote Slovenije.

Predsednik društva, Lado Logar, se je zahvalil za dobro sodelovanje predsednici DIS, Ivici Žnidaršič, saj si je zelo prizadevala, da bi nam bile priznane pravice za uveljavitev odškodnin za gmotno škodo, in Občini Litija za denarna sredstva.

Občni zbor smo zaključili z razvedrilnim programom. Ganljive pesmi s tematiko izgnanstva nam je zapela pevka Hedvika Savšek iz skupine Izgnancev iz Dol. Še ne sedemletna Hana Vita Simončič iz gostilne Juvan je zapela prelepo pesem V dolini tih. Obe je spremljal na harmoniki Mirko Vresk iz Dol.

Naprej moramo živeti in si ustvarjati prihodnost za lepša jesenska leta.

Temá in v srcu zima

Jutro 1941,
jutro zla
na pragu slovenskega doma.
»Raus aus dem Haus,
das ist nicht mehr dein Heim.«
(Ven iz hiše, to ni več tvoj dom.)
Ljubezen do domovine
rodoljub nikoli ne izžari.
Najbolj boli, ko jo človek
za vedno izgubi.
Zgodovine si narod ne more izbrati.
Takšno, kot jo je moral prestati,
takšno mora spoštovati.
Če komu to ni briga,
je v očeh
tema
in v srcu
zima.

Jože Križančič

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Srečanje izgnancev in beguncev v Krmelju

Kulturni program na občnem zboru KO DIS Krmelj-Tržišče so izvajali učenci OŠ Krmelj

V soboto 12. aprila 2014 smo se srečali člani KO DIS Krmelj-Tržišče in gostje na rednem letnem srečanju.

V kulturnem programu so učenci OŠ Krmelj pod mentorstvom učitelja **Marijana Dirnbeka** v petju, recitacijah in igri predstavili utrinke iz izgnanstva, kakor smo ga doživljali pred 70 in več leti.

Janez Repše, predsednik naše KO, je podal poročilo o delu in pozval članstvo k naročilu na Vestnik, ki nas podrobno seznanja o vseh aktivnostih društva. Seznanili smo se s poročilom blagajniškega poslovanja, nadzornega odbora in s programom za leto 2014. KO Krmelj-Tržišče šteje 109 rednih članov in 27 svojcev. Povprečna starost je 80 let. Pred nekaj dnevi smo se poslovili od najstarejše izganke Urške Koritnik, ki je umrla v 102. letu starosti. V letu 2013 smo obiskali 11 jubilarov od 80. do 101. leta starosti.

Med gosti je bila **Ivica Žnidaršič**, predsednica DIS, ki je opozorila na dosedanje prizadevanje društva za pravično obravnavo žrtev vojnega nasilja in uspehe pri tem. Žal še vedno ni pripravljenosti države za izterjavo odškodnine od Nemčije za materialno škodo, povzročeno zaradi prisilnega izгона z naših domov. Izganci in begunci smo bili 50 let po vojni brez pravic in odškodnin za naše trpljenje. IO DIS pripravlja anketo o zainteresiranosti članov za zahtevo povrnitve gnotne škode.

Milka Senčar je med drugim opozorila na sporočilo za javnost s skupščine DIS, ki je bila 29. junija 2013. Sporočilo je bilo objavljeno v Vestniku št. 101-102, oktobra 2013.

»Potrebno je javno in na vse razpoložljive načine opozarjati in protestirati proti

nastajanju neonacističnih gibanj v svetu, Evropi in Sloveniji. To pričakujemo tako od vladnih kakor tudi nevladnih organizacij in od medijev, da se ne bi ponovile grozote, ki smo jih zaradi fašističnega in nacističnega nasilja doživljali med leti 1920 in 1945.

Poudarila je naše ogorčenje nad odkritjem spomenika v Grahovem 6. aprila letos, to je na dan obletnice, ko so Nemci brez vojne napovedi napadli tedanjo državo Jugoslavijo in z bombardiranjem Beograda ubili 20.000 civilistov, 11. aprila pa je bila obletnica, ko so Italijani zasedli Ljubljano.

Postavitev spomenika domobrancem, sodelavcem okupatorja, je dokaz neonacizma tudi pri nas.

Podžupan **Janez Kukec** je čestital učencem in izrazil zadovoljstvo, da obujajo spomin na žalostne dogodke med 2. svetovno vojno in tako skrbijo, da se zgodovina ne pozablja in potvarja, kar se dogaja zdaj.

Predsednik KO DIS Občine Sevnica **Vinko Zalezina** je poročal o pripravljenosti župana za pomoč pri obnovi opreme za zaščito eksponatov v muzejski zbirki, ki jo je naš KO odprl leta 2005 v prostorih graščine.

Svojo podporo in pohvalo o delovanju DIS je izrazil tudi **Alojz Rupar**, predsednik KO Boštanj. Med nami je bila tudi **Rezi Repovž**, aktivna predsednica KO Šentjanž, ki nas je povabila na 12. pohod od Murne do Telč 26. aprila letos. Pomoč pri izvedbi programa je napovedala predsednica KS Krmelj **Slavica Mirt**. Srečanje je vodila **Gusta Mirt**.

Ana Hočevar

Občni zbor KO DIS Ptuj

1. aprila 2014 je bil v prostorih gostišča Amfora na Ptujju zbor članov KO DIS Ptuj, ki jo vodi Marija Gnilšek. Na njem smo pregledali delo v zadnjih štirih letih, razrešili dosedanje organe in izvolili nove. V novem mandatu 2014/2018 bo KO Ptuj vodila Marija Gnilšek.

Na letošnjem zboru je bilo prisotnih 28 članov, ki so se znova spomnili težkih časov izgnanstva in trpljenja med drugo svetovno vojno.

V letih 2010–2014 smo bili aktivni na številnih področjih, posvečali smo se članom, potrebnih pomoči, zbirali denar za dokončanje obnove zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici ter se zavzemali za povečanje vedenja o izgnanstvu Slovencev. V druženju z mladimi smo

obnavljali spomine na čas bivanja v taboriščih in grozote II. svetovne vojne.

S svojim delovanjem ter s poštenostjo in solidarnostjo želimo prispevati k miru, da se časi krute vojne ne bi nikoli ponovili.

Čeprav je od izgnanstva preteklo 73 let, se izganci še vedno borimo za povrnitev vojne škode in sprejetje zakona o povrnitvi te škode preživelim izgancem.

V svoje vrste želimo vključevati svoje otroke in vnuke. Ob volitvah bomo dali podporo tistim, ki si s svojim dosedanjim delom in vrlinami to zaslužijo.

V pestrem kulturnem programu so nastopili učenci OŠ Ljudski vrt.

Marija Gnilšek

Govor Milke Senčar na Občnem zboru KO DIS Krmelj-Tržišče

Protest proti spreminjanju zgodovine

Posebej pozdravljam predsednico DIS Ivico Žnidaršič in se ji zahvaljujem, da je prišla na naše srečanje.

Prav gotovo ste se z branjem Vestnika sproti seznanjali z delom vodstva našega društva, tako v Sloveniji kot na mednarodnem področju, kjer je vodenje Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma 1920–1945 zaupano prav Ivici Žnidaršič, saj je prav ona motor in gonilo tega odbora.

Poudarjam, če bi bili naši poslanci in drugi politiki in voditelji tako zavzeti, delavni in sposobni in če bi tako odgovorno opravljali svoje delo, ne bi bili v taki krizi, kot smo.

Stalno poslušamo in beremo, kako bo potrebno okrniti naše pravice, pa naj bo to na področju pokojnin, zdravstvenega varstva, skratka povsod. Tudi pravice, ki so nam bile ukinjene po ZUJF (po mnenju vodij stranke SDS in Nove Slovenije so bile naš privilegij, po njihovem je bil torej privilegij, da smo v otroštvu doživljali vojna grozodejstva okupatorjev in domačih izdajalcev), je Ustavno sodišče določila ZUJF razveljavil.

V svoji razpravi želim posebej opozoriti na sporočilo za javnost s skupščine DIS, ki je bila 29. junija 2013, in je bilo objavljeno v Vestniku št. 101-102, oktobra 2013.

Iz sporočila je vidno, kako si naše društvo prizadeva za ohranitev pravic žrtev vojnega nasilja, kakor tudi prizadevanje za poplačilo gnotne škode.

Poudarila bi še naslednje:

Potrebno je javno in na vse razpoložljive načine opozarjati in protestirati proti nastajanju neonacističnih gibanj v svetu, Evropi in Sloveniji. To pričakujemo tako od vladnih kakor tudi nevladnih organizacij in od medijev, da se ne bi ponovile grozote, ki smo jih zaradi fašističnega in nacističnega nasilja doživljali med leti 1920 in 1945 (vemo, kaj so fašisti počeli na Primorskem že od leta 1920 dalje).

Pozivamo politične stranke in njihove voditelje, da prenehajo z načrtno delitvijo naroda, kršitvami Ustave RS in diskriminacijo drugače mislečih. Naj prenehajo s spreminjanjem zgodovine in se posvetijo reševanju gospodarske in družbene krize v Republiki Sloveniji.

Vsi vemo, koliko mladih, izobraženih, sposobnih, je brez dela, mnogi odhajajo v tujino, vsako leto je takih več. Mladi nimajo materialnih pogojev za ustvarjanje in preživetje družin.

Po drugi strani pa so vsepovsod pojavi gospodarskega kriminala. Imeli smo ogromno družbenega premoženja, ustvarjenega tudi z odpovedovanjem marsikaterim dobrinam v preteklosti. Kar naprej prihaja do zapiranja nekdanjih zelo uspešnih delovnih organizacij. Delavci ostajajo brez dela, brez osebnih dohodkov, za mnoge niso plačevali potrebnih prispevkov.

Posebej je opazno siromašenje podeželja, kar doživljamo tudi v našem kraju. Zadnje je ukinitve poslovalnice NLB v Krmelju s 1. aprilom 2014, kar nas je močno prizadelo, po drugi strani pa poslušamo, kakšne odpravnine in kakšne plače si v bankah izplačujejo, za nič pa ne odgovarjajo.

Protest proti odkritju spomenika v Grahovem

Še posebej moram omeniti naše ogorčenje nad odkritjem spomenika v Grahovem 6. aprila letos, to je na dan obletnice, ko so Nemci brez vojne napovedi napadli tedanjo državo Jugoslavijo in z bombardiranjem Beograda ubili 20.000 civilistov. Včeraj, 11. aprila, pa je bila obletnica, ko so Italijani okupirali Ljubljano.

Da ne govorim o vsem drugem nadaljnjem trpljenju, ki ga je doživljala naša generacija v otroškem obdobju.

Postavitev spomenika domobrancem, sodelavcem okupatorja, je dokaz neonacizma tudi pri nas.

Sporen je napis na spomeniku, to ni bila slovenska vojska, bili so okupatorjevi sodelavci. Napis ni izraz spoštovanja do pokojnih, temveč izraz nadaljnega razdvajanja našega naroda in spreminjanja zgodovine.

Tisti, ki ste doživljali vojne grozote v nemških taboriščih, ste doživljali grozodejstva nemškega okupatorja, v tedanji Ljubljanski pokrajini pa smo doživljali poleg grozodejstev nemškega in italijanskega okupatorja še grozodejstva domobrincev.

Za vojno nosi odgovornost tudi takratna ljubljanska škofija. Navajam pa nekaj izjem:

Duhovnik in pisatelj Fran Saleški Finžgar je izjavil:

»Domobranci so sprejeli orožje, obleko in denar od okupatorja za boj zoper brate Slovence. To je v slovenski zgodovini najbridkejši črni madež, ki ga noben izgovor ne more izbrisati. Razumljivo je trdno krščansko prepričanje, razumljiva kapitalistična usmerjenost, nerazumljiva in po vesoljnem svetu obsojena pa je drznost, da z orožjem smrtnega narodnega sovražnika ubijaš svoje brate.«

Nekateri duhovniki so naloge Vatikana ter navodila ljubljanske škofije pri cerkvenih obredih izvajali.

Tako izvajanje nalog sem tudi sama kot otrok doživela v tržiški cerkvi, ko je maševal kaplan, le nekaj časa zaposlen v tem kraju.

V spominu mi je ostalo pretresljivo doživetje, ko sem kot otrok, osnovnošolka, pred oltarjem videla, da ima kaplan okoli pasu pripeto pištolo. Stisnilo me je v prsih, saj peta božja zapoved pravi Ne ubijaj! Kaj mu bo pištola?! Zame nesprejemljiva, pa tudi za druge, pa je bila tudi njegova pridiga s prižnice. Žaljevo je govoril o partizanih, grobo žalil matere, ki so dovolile, da so njihovi sinovi odšli k partizanom. Nagovarjal je, kot pravilen, odhod k domobrancem. Na ta način so se mnogi v Sloveniji odločili za odhod k njim.

Spominjam se, kako so nekatere matere, katerih sinovi so bili v partizanih, eno od mater sem dobro poznala, jokaje in prizadete odhajale iz cerkve. Pri meni je to doživetje, četudi sem bila otrok, vplivalo na pogled na svet, po vrednotah božjih zapovedi sem se v življenju ravnala, spoznala pa sem tedaj, da se tisti, ki jih oznanjajo, po njih niso ravnali, pa tudi danes, ko predstavniki nekaterih strank govorijo o krščanskih vrednotah, se žal po njih ne ravna, sicer ne bi bilo tolikšnega razdvajanja našega naroda in spreminjanja zgodovine.

Prebrala sem tudi odzive na pisma bralcev v časopisu Delo.

28. marca 2014, to je pred odkritjem spomenika v Grahovem, je Karlo Mahnič iz Divače zapisal med drugim tudi to:

»Spomenik je spomenik laži in sovraštva. S tem spomenikom smo postali unikum v Evropi, ker oboroženo kolaboracijo z okupatorjem pojmujejo kot vrednoto.

Sporni spomenik je laž in sramota. Žalitev za tisoče naših žrtev, padlih pod streli okupatorjev, in v posmeh milijonom žrtev nacizma in fašizma.«

Med drugim se pisec sprašuje: »Sprejeti iz rok okupatorja orožje, od njega prejemati plačilo in iti nad lastne brate, to res lahko slovenska narodna vojska?«

Navedla sem le nekaj misli iz tega zapisa.

Na vse možne načine moramo opozarjati in protestirati proti nastajanju neonacističnih gibanj kjer koli na svetu, da se ne bi ponovile grozote, ki smo jih zaradi fašističnega in nacističnega nasilja doživljali tudi Slovenci.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor izgnancev v Celju

Pogovor na občnem zboru KO DIS Celje

Izgnanci smo se zbrali 4. aprila 2014 v restavraciji Hotela Evropa, da bi pregledali delo v letu 2013. Prišlo je 64 članov. Veliko naših članov ne more več nikamor od doma in večje udeležbe nismo mogli pričakovati.

Pisarna naše KO DIS je odprta vsak petek od 9. do 11. ure, da člani lahko dobijo informacije. Zbirali smo tudi prispevke za ureditev taborišča v Brestanici.

Jeseni smo pripravili izlet na Primorsko. Obiskali smo soline, razgledali smo se po naši obali z gradu Socerb. Izlet je bil zanimiv, a naporen. Zato smo na občnem

zboru sklenili, da bi bilo bolje pripraviti srečanje v kakšnem bližjem kraju.

Razpravljali smo tudi o materialni odškodnini izgnancem. Naša upravičenost do te še vedno obstaja. Veliko izgnancev ima zelo majhne pokojnine in bi jim odškodnina veliko pomenila. Podpiramo prizadevanja Izvršnega odbora in predsednice Žnidaršičeve pri tem. Upajmo, da nam bo prihodnja vlada uredila to pravico. Zato razmislite, koga boste volili v Državni zbor.

Franc Logar

Občni zbor KO DIS Hrastnik

Zbrano poslušalstvo na občnem zboru KO DIS Hrastnik

KO DIS Hrastnik je 20. marca izvedel svoj letni občni zbor. Zbora se je udeležilo 55 članov, kot gosti pa so zboru prisostvovali podpredsednik DIS Slovenije Albin Pražnikar, župan Občine Hrastnik Miran Jerič, predsedniki Zasavske koordinacije iz Trbovelj, Dol pri Litiji, Polšnika in Podkuma ter predsednica Krajevne organizacije Zveze borcev NOV Rudnik Danijela Kovač.

Pred začetkom zbora sta nam popoldan popestrila harmonikarja Luka in Jaka Mejač.

Predsednica KO DIS Marija Mejač je najprej pozdravila vse navzoče člane in goste. Sledila so poročila predsednice o delu KO, blagajničarke o uspešnem poslovanju, poročilo nadzornega odbora ter program dela za leto 2014. Vsa poročila so bila sprejeta. Ob programu za leto 2014 je predsednica KO seznanila

vse navzoče, da bo v okviru občinskega praznika ter krajevnega praznika KS Podkraj v mesecu juniju naš KO DIS sodeloval z razstavo fotografij in predmetov iz časa izgnanstva.

V zadnjem delu srečanja je župan Miran Jerič vse prisrčno pozdravil in obljubil pomoč pri delovanju.

Podpredsednik DIS Albin Pražnikar je pozdravil navzoče. Seznanil nas je, da je še vedno odprto vprašanje povrnitve materialne škode. V društvu si bodo še naprej prizadevali, da bi izgnanci dobili izplačano tudi to odškodnino.

V nadaljevanju nas je seznanil še z novico, da do 7. junija 2014 razstava o izgonu Slovencev še ne bo prenesena nazaj na grad Rajhenburg, za kar je odgovoren Muzej novejšje zgodovine.

Marija Babič

Živi smo, a kako dolgo še?

To se vedno vprašam, ko dobim vabilo na občni zbor KO DIS Radovljica.

Bežen pogled po dvorani mi vedno da odgovor. Čedalje manj nas je. To pot nas je od 98 članov bilo prisotnih le 55. Večina je močno ostarela, ali pa jih je zaznamovala bolezen. Ta občni zbor je bil nekaj posebnega. Počastili smo 70-letnico izгона in požiga vasi Mošnje. V preddverju Kulturnega doma so prireditelji postavili stojalo s kopijami dokumentov iz tistih časov. S tem smo obudili spomin na vse tisto nedoumljivo in nepredstavljivo za nas same ter istočasno potrkali na zavest sedanje generacije. Še bolj doživeto in avtentično je te dogodke in širše opisala direktorica MRO Radovljica Verena Vidic. V sklop tega spominjanja je kustosinja MRO postavila tudi spominsko razstavo v prostorih radovljiške graščine. Razstava je bila dobro obiskana.

Nadaljnji program so popestrila dekleta z izvajanjem narodne glasbe na citrah in električnih orglah. Pevski zbor upokoencev iz Lesc Slavček je nadaljeval v duhu ohranjanja domače glasbe. Dva člana KO DIS pa sta doživeto recitirala svoje pesmi na temo izgnancev in našega trpljenja.

Preostali del je potekal po ustaljenem dnevnem redu. Poročilo predsednika Toneta je bilo kot vedno optimistično. Glavni cilji so bili doseženi. Člani so se množično udeležili vseh treh prireditev za izgnance, posebno pa še zbora pod Ribensko goro pri Bledu. Zadovoljen je bil tudi za uspešno izvedeni izlet na Goli otok.

Kljub pičlim denarnim sredstvom je odboru uspelo obiskati in obdariti deset ostarelih in bolnih članov. Potrditev finančnega poročila za preteklo leto je bila predvsem zahvala ožjemu vodstvu KO DIS, ki zna praktično iz nič ustvariti živahno delovanje tega odbora. Potrdili smo še plan dejavnosti za tekoče leto. Tudi ta plan je optimistično naravn. Tudi strokovno predavanje prim. dr. Mulejeve o srčnem popuščanju ni zamorilo udeležencev. Z dobro voljo, pogumom in vztrajnostjo se da nekako premagati tudi to nadlogo.

Po uradnem delu zbora so nas, kot vedno, razveselile vaščanke z domačimi dobrotami. Razvnel se je tudi klepet o vsem mogočem, predvsem o naši preteklosti. Nauk vsega tega pa je: Nikoli ne smemo pozabiti teh grozot!

Polona Košnik

Občni zbor KO DIS Radovljica

Občni zbor KO DIS v Slovenskih Goricah

V soboto 23. marca 2014 smo se sestali člani KO DIS Lenart. Najprej je predsednik podal poročilo o delu v preteklem letu in prisotne seznanil s problemi članov DIS, ki živijo osamljeni in bolni. Veliko jih živi tudi v težkih socialnih razmerah, saj jim je prejemanje rente edini dohodek, ki pa ne zadostuje za solidno preživljanje ostarelega in bolnega človeka.

Dogovorili smo se, da bomo v tekočem letu obiskali vse takšne člane, preverili stanje, v kakšnem živijo, in jim na kakršenkoli način pomagali.

Po podanih poročilih je potekala razprava, v katero se je vključil tudi vaubljeni predstavnik DIS, Jože Križančič. Obširno nas je seznanil z delom DIS na raznih področjih. Govorili smo tudi o problemih pri prizadevanju za uveljavitev pravic do izplačila materialne odškodnine izgnancem.

Ob koncu smo si zaželeli mnogo zdravja in dobre volje.

I. G.

Del udeležencev občnega zbora KO DIS Lenart v Slovenskih Goricah (23. 3. 2014)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Obala Koper, Izola in Piran

Člani KO DIS Obala Koper, Izola in Piran smo se 20. marca zbrali v Osnovni šoli Dušana Bordona na letnem občnem zboru. Na začetku so nam učenci te šole pripravili kratek kulturni program. Občni zbor je uspešno vodila **Tončka Senčar**. V imenu delovnega predsedstva se je zahvalila vodstvu šole, mentoricam in učencem za prisrčen kulturni program in pozdravila goste. Predsednik **Tomaž Hočevar** je podal poročilo o delu našega odbora, ki se je redno sestajal. Omenil je osip članstva, poročal o zaključnem računu društva in o delu celotnega društva. Društvo je v lanskem letu organiziralo tečaje za profesorje zgodovine, za prostovoljno delo in izdajalo Vestnik. Poročili sta dodali še blagajničarka **Marta Mozetič** in predsednica nadzornega odbora **Ljudmila Batista**. Vsa poročila so bila soglasno sprejeta. K razpravi se je prijavil **Janez Zupan**. Udeleženci so na njegovo razpravo burno reagirali in **Janez Zupan** je zbor protestno zapustil.

Predsednik KO DIS je obrazložil, kako je z odškodninami za gmotno škodo, in povedal, da ko je bila na vladi desnica, tudi niso sprejeli zakona o gmotni škodi. **Sabina Godnič**, članica IO DIS, je poročala o prizadevanju predsednice **Ivice Žnidaršič**

za priznanje gmotne škode. **Potrebno si bo prizadevati, da bi imeli v državnem zboru svojega poslanca, ki bi nas zastopal pri uveljavljanju sprejema ustreznega zakona. Zaradi tega moramo dobro paziti, komu bomo dali svoj glas pri naslednjih volitvah.** Naša članica **Sonja Senčar** nas je na koncu seznanila s pisnimi odgovori na pisma, ki jih je naslovila na člane z vprašanjem povračila gmotne vojne škode.

Predsedujoča **Tončka Senčar** je povedala, da smo se udeležili otvoritve in v Kopru ogledali razstavo »Zadnja pričevanja o Primorcih«, ki so jih Italijani izgnali in odpeljali v razna taborišča po Italiji. Pohvalila je mlado novinarko **Sašo Petejan** iz Kopra, ki je obljubila, da se bo povezala z našim društvom. V program dela bomo kot do slej vključili oz. se posvetili bolnim in jih obiskovali tako doma kot tudi v domovih. Udeleževali se bomo razstav in proslav, saj bo leto 2015 jubilejno. V živahni razpravi je predsedujoča poudarila, kako pomembno je, da smo složni in aktivni. Delegacija našega odbora se je udeležila slavnosti v Komnu, posvečene 70-letnici požiga vasi in izгона vaščanov v nemška taborišča. Spoznali smo, da vsa vas živi za ta jubilej.

KO DIS Obala Koper-Izola-Piran

Občni zbor KO DIS Slovenska Bistrica

22. občni zbor KO DIS Slovenska Bistrica

V prostorih novega doma upokojenec v Slovenski Bistrici so se 23. aprila 2014 zbrali člani KO DIS na 22. občnem zboru. Pozdravila jih je vodja Doma dr. J. Potrča Poljčane, enota Slov. Bistrica, **Tanja Kajtna**. Za uvod in prijeten začetek je dve skladbi, eno je pospremila še s petjem, zaigrala na citre gostja **Ana Fric**. Domski zborček je goste razveselil s petjem in igranjem na instrumente. Kulturnemu uvodu so sledila poročila predsednika **Antona Žmavcerja**, tajnice **Malke Veler**, blagajničarke **Vikice Veler** in predsednice nadzornega odbora **Ivane Hribernik**.

Predsednik **Žmavcer** je omenil člane, ki so dosegli visoko starost 95 let, in jim čestital. Pozdravil je gosta, **Jožeta Križančiča** in **Marjana Košaka**, člana IO DIS. Predsednik je tudi povedal, da je bila prof. **Žnidaršičeva** nekaj časa bolna, a zdaj že dela z vso zagnanostjo in vztrajnostjo.

Tajnica **Velerjeva** nas je seznanila s svečanostmi in proslavami v letu 2013, katerih

se je tudi udeležila. Še naprej poteka zbiranje predmetov iz izgnanstva, ki jih bodo razstavili v Brestanici. Iz Demokratične stranke dela (DSD), katere predsednik je mag. **Franc Žnidaršič**, je prispela prošnja za pomoč pri podpori za delegata DSD za volitve v evropski parlament. Za stranko bo kandidirala **Violeta Tomič**.

Gosta **Jože Križančič** in **Marjan Košak** sta drug drugega dopolnjevala in povedala, da je bila prof. **Žnidaršičeva** izredno aktivna tudi v Mednarodnem odboru. Celotna organizacija DIS dobro deluje.

Zaključili smo s prijavi za dan odprtih vrat v največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici, ki bo ob dnevu izgnancev 7. junija 2014.

Zahvaljujemo se Domu dr. J. Potrča, enoti Slov. Bistrica, za prijaznost ob našem občnem zboru.

Živa Erden

Občni zbor KO DIS Šentjanž

Analiza dela preteklega leta je pokazala, da smo izpolnili začrtane cilje. Občnemu zboru je sledilo prijetno druženje članov.

Letošnji občni zbor so popestrili učenci OŠ Milana Majcna z učiteljico **Jožico Pelko** ter šentjanški **Jurjevalci**.

Rezka Repovž

Zbor članov Območne organizacije DIS Slovenske Konjice-Zreče

Občni zbor KO DIS Slovenske Konjice-Zreče. Od leve proti desni: **Anton Žmavcer**, mag. **Franc Žnidaršič**, **Marjan Košak** in **Slavko Butara**.

Člani območne organizacije smo se zbrali 24. aprila 2014 na zboru članov društva v gostišču Uli-pi Zreče. Od 52 članov društva jih je bilo prisotnih 22. Na zboru so bili tudi gostje: predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, mag. **Franc Žnidaršič**, častni član DIS in predsednik DSD, **Tone Žmavcer**, predsednik KO Slov. Bistrica, in župan Občine Zreče mag. **Boris Podvršnik**.

Predsednik **Slavko Burja** je pozdravil zbor. Vodili so ga **Vilko Premru** ter člana **Alojzija Fijavž** in **Ivan Oprešnik**.

Poročilo o delu v letu 2013 je podal tajnik **Marjan Košak**, poročilo o blagajniškem poslovanju pa blagajničarka **Ana Vrbnjak**. Program društva smo v celoti uresničili.

Udeležili smo se komemoracije za frankolovske žrtve in osrednje proslave 27. aprila, dnevu upora proti okupatorju na Tolstem Vrhu. Prisotni smo bili na proslavi 7. junija ob dnevu izgnancev v Mariboru. Vsako leto v septembru organiziramo srečanje izgnancev s svojci.

Ostarele člane, ki so doma ali v domovih za starejše, redno obiskujemo in jim pomagamo, kolikor je mogoče. Pred novim letom smo obiskali in oddarili 15 naših najstarejših članov. Najstarejša je **Mira Košak**, stara 94 let.

Naši članici **Alojzija Fijavž** in **Ana Vrbnjak** sta se udeležili seminarja o psihosocialni pomoči starejšim v Ljubljani.

Marjan Košak

Občni zbor KO DIS Čatež ob Savi

Člani Krajevne organizacije DIS Čatež ob Savi so se sestali v nedeljo, 15. junija 2014. Obravnavali so poročilo za leto 2013 ter sprejeli program in finančni načrt za leto 2014.

V tem KO DIS je 105 članov, od teh je 25 svojcev, 41 članov pa je starejših od 80 let.

Društveno glasilo Vestnik DIS prejema 57 članov DIS.

Kulturni program sta izvajala KUD **Anton Kreč Čatež ob Savi** in literarna sekcija **Beseda KUD France Bogovič Dobova**.

Nato je sledilo druženje ob glasbi skupine **Trta**.

Jožica Setnikar,
predsednica KO DIS Čatež ob Savi

Pohod v občini Komen

Krajevna organizacija Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 Komen je 25. junija 2014 organizirala tradicionalni pohod od **Divače**, na **Mali Dol**, **Tomačevico** in po krožni poti v **Komen**.

Srečanje so obogatili s kulturnim programom in druženjem, ki so jim ga pripravili skupina ljubiteljev narodno

ljudskih pesmi, akademski igravec **Sergij Ferrari** in pevka **Damijana Godnič**. Sledilo je tudi kratko komično presenečenje.

Prispevek za druženje, pohod in srečanje je bil 2 evra.

Sabina Godnič,
predsednica KO DIS Komen

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor Območne organizacije DIS Novo mesto

Del udeležencev občnega zbora Območne organizacije Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Novo mesto

Predsednica Območne organizacije DIS Novo mesto **Zdenka Kaplan** je 5. aprila sklicala občni zbor, ki se ga je udeležilo veliko članov DIS.

V tej območni organizaciji so včlanjeni izgnanci in begunci iz občin Novo mesto, Črnomelj, Metlika, Semič, Škocjan, Šentjernej, Dolenjske Toplice, Žužemberk in Straža.

Od skupno 170 članov jih redno dobiva Vestnik DIS 144, zato so dobro obveščeni o dogodkih v društvu.

Predsednica je v poročilu zelo podrobno opisala dejavnost in posebej pozvala, naj člani sporočijo, če zbolijo in potrebujejo pomoč na domu. Povedala je, da je dosežen velik uspeh, da nam ni treba vsak mesec plačevati prispevkov za dopolnilno zdravstveno varstvo.

Zbora se je udeležila tudi predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, ki je med drugim povedala, da DIS pripravlja anke-to o tem, ali imajo člani DIS potrjena priznanja gmotni škodi, ki so jih dobili starši od komisije za popis vojne škode leta 1945 in 1946, in na koliko dinarjev so jim ocenili vojno škodo. O tej anketi bo sklepala Skupščina DIS še letos. Zato si bodo zainteresirani podatke o priznani vojni škodi lahko poiskali v arhivih.

Na zboru je bilo sklenjeno, da v juliju in avgustu ne bo organiziranega dežurstva na sedežu OO, **lahko pa člani dobijo informacije po telefonu 031 589 117.**

Z. K.

Izlet članov KO DIS Brestanica

»Gasilska« slika z izleta KO DIS Brestanica

Dne 7. maja 2014 je Krajevna organizacija DIS Rajhenburg organizirala izlet v Savinjsko dolino z avtobusom. Na poti smo se za kratek čas ustavili v lepo urejenem gostišču Hochkraut blizu Celja. Nadaljevali smo pot proti Mozirju. V Mozirskem gaju smo si ogledali cvetlične vrtove in veliko muzejskih zanimivosti. Po ogledu gaja smo se odpravili proti Nazarjam in naprej v Veniše, kjer smo imeli kosilo v lepem naravnem okolju na ranču Burger. Na poti proti domu smo se ustavili v Šempetru v Savinjski dolini. Ogledali smo si arheološki park Rimska

nekropola iz leta 100 do leta 230 našega štetja. Tam so ohranjene najlepše rimske grobnice v Sloveniji. Prijazna vodnica nas je vodila po parku in nam razložila, čigave so grobnice in kaj predstavljajo reliefi in podobe iz mitologije, vklesane na nagrobnih kamnih iz granita. Izlet smo zaključili pri gostilni Strnad v Hotemažu. Vožnja z modernim avtobusom in prijaznim voznikom je bila prijetna in vsi smo bili zadovoljni.

Jožef Vajdič,
predsednik KO DIS

Ohranjajo spomin na tragične dni

Delovno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Polje ob Sotli. Poročilo o delu podaja predsednik KO DIS Ivan Babič. (Foto: I. Ž.)

Na minulem občnem zboru so v KO DIS Polje ob Sotli-Bučeh pregledali, kaj so postorili v letu 2013, predstavili načrte za tekoče leto, poleg tega pa izvolili novo vodstvo. Na čelu društva ostaja dosedanji predsednik Ivan Babič.

Izgnanstvo je naše kraje, predvsem pa ljudi, ki so morali leta 1941 zapustiti svoje domove, zelo zaznamovalo. Žrtve izgnanstva in njihovi potomci se še vedno borijo za svoje pravice, na grozodejstva, ki jih je s sabo prinesla vojna, pa opominjajo tudi v Krajevni organizaciji DIS Polje ob Sotli-Bučeh. Kot je poročal predsednik KO DIS Ivan Babič, so si v lanskem letu ogledali taborišče v Brestanici in predmete, ki so jih izgnanci prinesli iz izgnanstva. Julija so se udeležili pohoda od Telč do Bučke, kjer je med 2. svetovno vojno potekala nemško-italijanska okupacijska meja. Pohod že nekaj let organizira KO DIS Bučka v spomin na vrnitev krajanov iz izgnanstva in begunstva. Udeležili pa so se tudi pohoda in proslave v Kozjem. Ob koncu leta je v navadi, da obiščejo ostarele in bolne člane, prav tako so se spomnili vseh članov, ki so praznovali okrogle jubileje.

V društvu se začnejo novo mandatno obdobje, zato so izvolili nov nadzorni in upravni odbor društva. Predsednik ostaja Ivan Babič, mesto podpredsednika pa je prevzel Stanko Kajba. Za tekoče leto so si zadali podroben plan dela. Nameravajo se udeleževati srečanj, ki jih pripravljajo sosednje krajevne organizacije in krovno društvo, za organizacijo prireditev in dogodkov v domačem društvu pa bo

skrbel Jože Zimšek. Župan Kocman je poudaril, da društvo dobro dela, saj jim z malo denarja uspeva narediti veliko za članice in člane. Dejal je, da je društvo izgnancev nekaj posebnega, kot je bilo posebno tudi njihovo življenje. Dotaknil se je razvoja na območju obeh občin in evropskega denarja, ki je ves ta razvoj omogočil. Vsem je zaželel, da bi znali in zmogli izkoristiti vse danosti, ki smo jih v času pospešenega razvoja pridobili, ter da bi bili zadovoljni v svojih krajih ter ponosni na svojo občino in domovino.

O kratenih pravicah izgnancev in delu Društva izgnancev Slovenije je spregovorila predsednica društva Ivica Žnidaršič. Omenila je aktivnosti društva za slovenske izgnance in begunce ter izpostavila, da se naša država ni dovolj potrudila, da bi pridobila poplačila za vojno škodo, in da posledice tega trpijo predvsem izgnanci. Je pa pohvalila delo krajevne organizacije Polje-Bučeh ter vse člane, ki se zavedajo, da bodo le s skupnimi močmi in prizadevanji kaj dosegli. Dotaknila se je še bližajočih se volitev za evropski parlament in izrazila skrb zaradi neonacističnih in neofašističnih gibanj, ki se pojavljajo tudi v Sloveniji.

Dobrega sodelovanja in veliko uspehov sta izgnancem iz Polja in Buč zaželela predsednika sosednjih društev, iz DIS Bistrica ob Sotli in iz DIS Kozje, potem pa se je druženje nadaljevalo s kosilom in prijetnim klepetom.

Mojca Bevčar

Da so izgnanci pomemben del zgodovine naših krajev, se zavedata tudi župana Dušan Andrej Kocman in Peter Misja.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Cerknica-Logatec

V začetku maja je imel občni zbor KO Cerknica - Logatec. Udeležba je bila na letošnjem občnem zboru skromnejša od preteklih let, saj se zaradi bolezni kar nekaj članov zbora ni moglo udeležiti. Udeležil pa se ga je član izvršnega odbora DIS Maksimilijan Ferek.

Predsednik je podal obširno poročilo o delu društva in aktualnih dogodkih, povezanih s članstvom.

Število članov se vsako leto zmanjšuje, kljub temu, da se nam je pridružilo 5 novih članov. Območje, kjer živijo naši člani, je geografsko precej obsežno, hribovito, razgibano in obsega 4 upravne enote in 6 občin. Tako veliko območje predstavlja problem pri prenosu informacij in pri organizaciji prevoza na skupne prireditve v okviru naše krovne organizacije Društva izgnancev Slovenije.

Zato je bil na zboru sprejet sklep, da se aktivnosti in srečanj člani lahko udeležijo posamezno, KO DIS pa bo v okviru finančnih zmoglosti del stroškov povrnili.

V decembru prejšnjega leta smo opravili pregled članstva in njihovih potreb ter nekatere člane tudi obiskali.

Valentin Cimprič

Zbor članov OO DIS Škofja Loka

Tudi letos smo se zbrali člani OO DIS Škofja Loka na zboru članov, ki je bil 5. aprila 2014 v Osnovni šoli Ivana Groharja v Podlubniku / Škofja Loka.

Udeležence zbora je najprej pozdravil predsednik OO DIS Škofja Loka Rudi Zadnik. Zboru so prisostvovali župan Občine Škofja Loka mag. Miha Ješe, člana IO DIS Ljubljana Maksimilijan Ferek in Slava Biček, predstavnik ZZB Škofja Loka Štefan Kalamar, predsednica KO DIS Kranj Marija Škofic in predsednik KO DIS Srednja Dobrava Alojz Vidic.

Pred pričetkom uradnega dela zbora je imel dr. Tone Košir krajše predavanje o zdravljenju zelo bolnih starostnikov.

Na zboru so bila podana poročila o delu v preteklem letu in sprejeta program dela in finančni plan za leto 2014. Vse je bilo soglasno sprejeto.

Zbor je pozdravil župan občine mag. Miha Ješe, ki je pohvalil naše delo in nam spet obljubil pomoč pri izvajanju naših nalog. Nato se je k razpravi prijavil Maksimilijan Ferek, član IO DIS, ki je omenil, da je še vedno odprto vprašanje vojne škode, za katero se bori vodstvo DIS Ljubljana, in da pri tem ni prave podpore pri politikih. Poudaril je, da je zato treba voliti ljudi, ki bi se zavzeli za pravice izgnancev in beguncev.

Slava Biček, članica IO DIS Ljubljana in predsednica KO DIS Jesenice, je spregovorila o delu DIS Ljubljana, o srečanju - konferenci članov držav, iz katerih so bili izgnanci, in o razstavi izgnancev v Beogradu.

Občni zbor KO DIS Branik

V petek zvečer, 18. aprila, je predsednik KO DIS Branik, Ivan Birsa, sklical občni zbor članov.

Povedal je, da se, žal, naše vrste redčijo. »V letu dni je umrlo kar pet članov. To poudarjam predvsem zato, ker je nujno, da v svoje vrste pripeljemo mlade, naše otroke in vnuke.«

Nadalje je naštel številne aktivnosti, ki so jih izpeljali v preteklem letu. Poudaril je tudi, da je njihova prioriteta skrb za bolne in osamljene člane društva.

Spomnil se je tudi programsko-volilne skupščine in med drugim opozoril na

Izpostavljena je bila problematika pri pridobivanju sredstev po posameznih občinah, namenjenih za delovanja društev, saj komisije točkujejo po sistemu, da število članov iz posameznih občin pomeni tudi obseg sredstev, ki jih dodelijo. Ravno naša razpršenost po več občinah nam preprečuje, da zaradi premajhnega števila članov sploh ne pridemo v poštev za sredstva.

Razprava je bila živahna predvsem pri vprašanjih, ki se nanašajo na povrnitev vojne škode. V razpravo se je vključil tudi g. Ferek in odgovarjal na vprašanja prisotnih na zboru.

Kritična razprava pa se je razvila ob dogodku v Grahovem 6. aprila, ob odkritju spomenika padlim domobrancem, predvsem glede netočnih podatkov in potvarjanja zgodovinskih dejstev.

Sprejeta sta bila delovni program za leto 2014 in način financiranja.

Na koncu je bila tudi izražena javna zahvala Občinama Loška dolina in Cerknica za dodeljena sredstva iz razpisa.

Redni letni zbor KO DIS Bohinj

Del udeležencev na občnem zboru KO DIS Bohinj

Člani KO smo se 23. maja zbrali v hotelu Tripič. Vabilu se je odzval tudi župan Franc Kramar. Prisotni so bili tudi predsedniki KO Radovljica, Tržič in Srednja Dobrava, tajnica KO Jesenice in član izvršnega odbora DIS Maksimilijan Ferek. Pridružil se nam je tudi tajnik ZB za vrednote NOB Polje-Bohinj Martin Gorišek.

Ovrednotili smo naše delo po lanskem volilnem zboru in ugotovili, da je bilo uspešno.

Vsa leta ostaja nerešen problem povrnitve gmotne vojne škode. Le-ta prizadeva vse oškodovane državljane, ne le izgnancev. O tem je spregovoril g. Ferek.

V razpravi so sodelovali tudi drugi gostje, ki so prispevali svoje misli in predloge za nadaljnje delo.

Pred pričetkom letnega zbora smo imeli sejo predsednikov gorenjskih KO. Namenjena je bila pripravi na 14. srečanje gorenjskih izgnancev, ki bo 21. junija 2014 ob 11. uri, v dvorani Danica na Bohinjski Bistrici. Pogovorili smo se tudi o naši udeležbi na srečanjih ob dnevu izgnancev v Mostecu in Brestanici.

Jakob Medja, predsednik

Po prelepi Dolenjski

Izlet članov KO DIS Brežice na Dolenjsko

Člani KO DIS Brežice smo se odpravili na ekskurzijo po Dolenjski. Najprej smo se v lepem sončnem dnevu sprehodili po starem mestnem jedru dolenjske prestolnice. V skrbno urejenem Dolenjskem muzeju smo si ogledali film o Novem mestu. Sledila je vožnja z Rudolfovimi splavom po Krki, na katerem nas je pričakala simpatična Julija Primčeva. Tudi splavar, gostobesedna perica in muzikant so prispevali k prijetni vožnji ob pogledu na grad Kamen, Novi dvor, stolno cerkev in Breg, ki je najbolj priljubljen motiv številnih domačih in tujih slikarjev. V samem mestnem jedru smo se srečali s spomenikom Dragotina Ketteja in na vodnjaku prebrali verzice, ki jih je posvetil Angeli Smoletovi. Novomeščani niso pozabili niti

Janeza Trdine, ki je zbral najlepše bajke in povesti o Gorjancih. Pred samim vhomom v mesto pa nas je pozdravil Leon Štukelj v svoji znameniti pozi na krogih.

Pot nas je vodila še v Paho na Matjaževu 150 let staro domačijo, ki je odlična prikaz kmečkega turizma s spoštovanjem do vsega starega in nevsiljivo mešanico novih elementov za sodobnejše bivanje na vasi.

»Ločujemo in razhajamo se na koncu druženja zato, da bi se lahko prihodnjič spet srečali,« so bile besede vodnice Maje, ki nam je ves dan predstavljala Dolenjsko. Vsi mislimo, da jo poznamo, a je to velika zmeta. Preveč hitimo in ne vidimo lepote, ki nas obdajajo.

Vida Petelinc

Dora Levpušček

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor in srečanje v Komnu

Vsako leto februarja KO DIS Komen pripravi spominsko slovesnost in hkrati tudi občni zbor.

Na občnem zboru smo najprej predali pozdrave za predsednico prof. Ivico Žnidaršič, ki se zaradi bolezni prireditve in občnega zbora ni mogla udeležiti.

Na zboru je bilo predstavljeno delo društva v preteklem letu ter plan dela oziroma cilji za naprej v okviru zmogljivosti članstva. Zavedati se je treba, da je članov vedno manj, da bolezen in leta ne prizanašajo, zanimanja mladih rodov, naslednikov izgnancev, pa skoraj ni. Kljub temu pa se je KO v letošnjem juniju, ko praznujemo najprej občinski praznik, zatem pa dan državnosti, odločilo pripraviti tradicionalni pohod po vaseh, ki so doživele požig in izgon prebivalcev. Po končanem pohodu bo sledilo srečanje pohodnikov izgnancev in beguncev s kratkim kulturnim programom in sporočilom oziroma željo: Naj se izgnanstvo in z njim vojna nikoli več ne prikradeta v naše življenje.

V letu 2014 je tudi 70. obletnica požiga Komna in okoliških vasi ter izгона

prebivalcev v Nemčijo. To obletnico smo zaznamovali s spominsko slovesnostjo, ki jo je pripravil KO DIS Komen v sodelovanju z Društvom za ohranjanje vrednot NOB.

Poklonili smo se žrtvam boja 2. in 15. februarja 1944. Slavnostni govornik na prireditvi je bil prof. dr. Janko Prunk, ki je v govoru strnil poglede in dejstva o tem za prebivalce tragičnem dogodku. Celoten govor je bil nato objavljen v Vestniku.

Ob spominski slovesnosti je bila v predverju dvorane postavljena razstava slik o izgnanstvu in požigu vasi. Slike je zbrala predsednica KO, strokovna obdelava in postavitve sta bili prepuščeni sodelavkam Knjižnice Komen.

V letu 2015 bo tudi 70. obletnica vrnitve izgnancev in beguncev iz izgnanstva. V okviru tega želi Društvo izgnancev v kraju postaviti pomnik na dogodka 15. februarja 1944.

*Sabina Godnič,
predsednica KO DIS Komen*

Občni zbor KO DIS Artiče

Občni zbor KO DIS Artiče 23. maja 2014. Na sliki delovno predsedstvo.

Dne 23. maja 2014 smo se zbrali na občnem zboru KO DIS Artiče. Ozračje je ogrel kulturni program, ki so ga izvedli učenci OŠ Artiče pod mentorstvom Jane Kovačič in ljudski pevci Fantje artiški KUD Oton Župančič Artiče.

Izgnanci in begunci imamo še vedno žalostne in težke spomine na drugo svetovno vojno, ko so nas nemški vojaki na silo odpeljali v razna nemška taborišča z enim samim ciljem: mučiti in izrabljati ljudi do smrti, da se ne bi več vrnili v domovino. Če bi jim to uspelo, Slovenije in Slovencev danes ne bi bilo. To je velika rana slovenskega naroda, ki se bo počasi pozdravila, vendar je ljudje ne bodo nikoli pozabili.

Našega zbora so se udeležili: predstavniki DIS Jože Križančič, IO DIS Emilija Držanič in Rok Kržan, predsednik KO DIS Dobova Branko Bogovič, predstavnik KO DIS Čatež ob Savi Albert Račič, predsednik Sveta KS Artiče Anton Gajšek in predsednica Kmečkih žena KO DIS Artiče Anica Levak.

Predsednik KO DIS je podal poročilo o delu v letih 2012–2013 in povedal, da

je Izvršni odbor DIS 12. marca 2012 v Ljubljani predlagal, naj bi vsak član DIS prispeval 10 evrov za obnovo hlevov – taborišča v Brestanici. Zato je KO DIS Artiče že v maju 2012 nakazal 340 evrov in decembra 2012 še razliko 1510 evrov, to je skupaj 1850 evrov za vseh 185 članov, kolikor nas je bilo v letu 2012, in tako smo poravnali obveznosti. Udeležujemo se občnih zborov sosednjih KO DIS in KO DIS Zagreb. Obiskujemo starejše nad 88 let, hudo bolne in tiste, ki dopolnijo 90 let, na katere smo še posebej pozorni.

Predsednik KO DIS Karl Levak je spomnil člane na evropske volitve 25. maja 2014 in predlagal, naj volijo tiste, ki se zavzemajo za enakopravnost, demokratično odločanje in pravice izgnancev. Temu se je pridružil predstavnik DIS in obširno razložil, da je to Združena levica, v kateri je tudi Demokratična stranka dela DSD, katere predsednik je mag. Franc Žnidaršič. Sprejeli smo program dela za leto 2014 in radi bi pridobili še mlajše člane, svoje DIS.

*Predsednik KO DIS Artiče
Karl Levak*

Občni zbor članov DIS Maribor

Udeležba članov DIS v Mariboru je bila velika.

Dne 20. maja 2014 smo imeli KO DIS Maribor Rotovž-Pesnica, KO DIS Maribor Tabor in KO DIS Maribor Pobrežje-Tezno skupni letni občni zbor.

Od oktobra leta 2013 naše dotedanje predsednice KO DIS Maribor Rotovž-Pesnica ni več med nami. Delo predsednika je prevzel Miha Žgank. Pozna naloge predsednika, saj je dolga leta sodeloval pri aktivnostih odbora.

Skupno poročilo o delovanju društva je podala tokrat predsednica KO DIS Maribor Tabor Majda Cvetanovski. Med drugim je poudarila, da naj se poveča skrb za socialni položaj članov in članic Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, ker se iz dneva v dan poslabšuje. Zdraviliško zdravljenje nam je bilo ukinjeno. Ostalo pa nam je posebno zdravstveno zavarovanje.

Posamezni odbori KO DIS so se redno sestajali in obravnavali vsa gradiva IO DIS in na podlagi tega načrtovali svoje aktivnosti. Uspešno smo izvedli vsa gradiva IO DIS in na podlagi tega načrtovali svoje aktivnosti. Uspešno smo izvedli prireditve ob dnevu izgnancev pri našem spomeniku v Melju. V lanskem letu so bili uspešno izpeljani izleti: KO Maribor Rotovž-Pesnica na Primorsko, Cerje in Sabotin, KO Maribor Tabor na Brdo pri Kranju in v Begunje ter KO Maribor Pobrežje-Tezno v Novo Štifo, Hrovačo in Pako.

Na zboru je bilo prisotnih 104 članov in članic.

Jože Križančič je obširno opisal razmere izgnancev, trpljenje v vojnem

času in danes. Naša pot v izgnanstvo je mnogo bolj tragična, kot si jo predstavljajo naši sedanji oblastniki. Ob Golgoti, ki smo jo doživljali, je šlo za genocid, to je resnica. Že dan po zasedbi okupatorja smo izgubili materinščino in slovenske knjige so gorele na grmadah. V uradih ni nihče smel govoriti slovensko. Slovenščina je ostala le za domačimi zidovi, nato smo izgubili še dom in domovino. Mnogi, premnogi so šli skozi grozovito trpljenje in v smrt. Danes ležijo pozabljeni v tujih tleh, mi, ki smo to preživeli, pa smo danes odveč. Sramujejo se nas, kar dokazuje tudi oddaja na RTV, posvečena izgnancem. Da ne bi mladina izvedela za naše gorje in trpljenje, so to oddajo predvajali v poznih večernih urah (okrog 23. ure), ko mladi in drugo prebivalstvo Slovenije pretežno že spijo.

Sprejeli smo program dela za leto 2015:

- V letu 2015 sledi priprava območne prireditve dneva izgnancev ob 70. obletnici vrnitve preživelih iz izgnanstva v Mariboru.
- Udeležba na osrednji prireditvi DISob 70. obletnici konca vojne in vrnitve iz izgnanstva, ki jo organizira IO DIS.
- Udeležba na prireditvah, ki jih organizira OO ZB NOB Maribor v letošnjem letu in v letu 2015, ko bomo proslavili 70 let zmage nad fašizmom.

Jolanda Želj Erhard

Srečanje izgnancev KO DIS Krško

Ob prazniku Krajevne skupnosti mesta Krško je bilo organizirano srečanje izgnancev v Mestnem parku Krško dne 14. junija 2014. Vabilo je napisal Jože Habinc, predsednik Krajevne organizacije Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Krško.

Priredili so svečan koncert glasbenikov in glasbenih skupin iz Občine Krško in Glasbene šole Krško.

Koncertu sta sledila skupno tovariško srečanje ter pogovor o dejavnostih in nalogah za lepše življenje krajanov Občine Krško.

Srečanja se je udeležil tudi mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS in predsednik Demokratične stranke dela.

Informativna konferenca za izgnance in begunce o vojni škodi in vojnih odškodninah

Območna organizacija DIS Trebnje organizira v nedeljo, 29. junija 2014, informativno konferenco o vojni škodi in vojnih odškodninah ter kako doseči poplačilo gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno.

Na konferenco so povabljeni tudi potomci žrtev fašizma in nacizma.

Udeležencem bosta govorila predsednica DIS Ivica Žnidaršič in član Mednarodnega odbora Gregor Kaplan.

*Zvone Duh,
predsednik OO DIS*

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Preživeli so taborišča in izgnanstvo

»Zgodbe preživelih so pomembne za današnji čas,« je pretekli teden iz uvodne zgodbe prebral g. Planinc, predsedujoči na občnem zboru KO DIS Murska Sobota. Zatem so prisotni zapeli pesem Oh kako je dolga, dolga pot iz tujine pa do doma, ki v nadaljevanju opisuje pričakovanja, a razočaranje ob vrnitvi na porušene, požgane ali izropane domove in obup ljudi, ki so ostali dobesedno brez vsega. Pred nadaljevanjem zboru so prisluhnili še članici društva Zlati Gerenčer, ki je prebrala nekaj pesmi.

Takrat so okupatorji načrtovali izgon 250 tisoč prebivalcev Slovenije, a jim jih je uspelo deportirati okoli 85 tisoč, med njimi tudi 20 tisoč otrok, mlajših od 10 let. Premnogi se niso vrnili. Iz Pomurja je bilo izgnanih okoli 2500 ljudi.

Soboška KO DIS je ob ustanovitvi pred 15 leti štela 50 članov, danes jih ima 37, rojenih med leti 1920 in 1942, in posluje

s kakimi 400 evri letnih dohodkov, predvsem iz članarine, kajti donacij ni.

V društvu skrbijo predvsem za pristne vezi med člani, letno organizirajo kakšen izlet – tokrat ga bodo po Prlekiji, člani pa se udeležujejo tudi prireditvev podobnih in drugih domoljubnih organizacij. Prizadevajo si tudi, da jim ne bi bile ukinjene nekatere ugodnosti, npr. nekaj deset evrov mesečne rente in poplačilo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, medtem ko jim je že bila ukinjena pravica do zdraviliškega zdravljenja. Člani sicer razumejo stisko v državi, a v njihovem primeru ne gre za socialni vidik pomoči. Zato bi bilo pošteno, da priznajo vojno odškodnino vrne tudi njim, tako kot se trudi in uspeva vračati velika premoženja drugim, je zaključila predsednica društva Jožica Maršik.

Jože Bratuš

Pohod ob nemško-NDH okupacijski meji

Krajevna skupnost Velika Dolina in KO DIS Velika Dolina sta 7. junija 2014 organizirala pohod ob nemško-NDH okupacijski meji in slovenskih vaseh, ki jih je med drugo svetovno vojno okupirala Hrvaška.

Obrazec Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za člane in potomce

PRISTOPNA IZJAVA ZA ČLANSTVO V DRUŠTVU IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

(Priimek in ime, za žene tudi deklinski priimek)

(Kraj, ulica in hišna številka, telefon)

(Poklic in šolska izobrazba)

Izjavljam, da želim postati član društva in delovati v skladu z njegovim statutom, pravili in programom.

Sem sin, hčerka, vnuk, vnukinja izgnanca ali izgnanke, begunca ali begunke – žrtve fašizma in nacizma:

(Navedite njegov naslov oziroma KO DIS, kjer je ali je bil včlanjen.)

Kraj in datum:

Podpis:

Izlet v koncentracijsko taborišče Dachau

Izlet članov KO DIS Domžale v Dachau

KO DIS Domžale, ki združuje žrtve druge svetovne vojne, je prve dni maja 2014 organiziral obisk krajev, v katere so bili izgnani člani DIS med drugo svetovno vojno, hkrati smo obiskali Dachau in spominske slovesnosti ob 69. obletnici osvoboditve taborišča.

Prvi postanek za nekaj več kot štirideset članov z vodičem Vinkom je bil v Burghausnu, na katerega sta imela največ spominov Jože, predsednik KO DIS, njegova izgnana družina je tam stanovala v samostanu, in Slavka, ki se še dobro spominja dni, preživetih v tem kraju, posebej ulice, iz katere je morala hoditi na delo v bližnjo pivovarno. Ob tem smo v avtobusu obudili spomine na požgane zlatopoljske vasi, Koreno, Hrastnik in druge kraje z našega območja, od koder so Nemci izgnali cele družine. Po kratkem postanku v Altottingu smo si ogledali center Münchna, nato pa se odpeljali v koncentracijsko taborišče Dachau.

Čeprav so ga skrbno »polikali«, obiskovalec že ob vhodu začuti vse grozote več kot desetih let trpljenja taboriščnikov. Taborišče je bilo ustanovljeno že leta 1933 in osvobojeno 29. aprila 1945. Po nepopolnih podatkih je tod pustilo življenje,

tudi zaradi medicinskih poskusov, blizu dvesto tisoč internirancev. Vse je ob pogledu na zaplinjevalne celice, krematorije in druge ostanke prevečala misel: »Nikoli več vojne!«

Dan smo zaključili z obiskom enega izmed 22 spomenikov na poti »Marša smrti«. Položili smo venec, zapeli dve partizanski pesmi in odšli, polni grenkih spominov na dni, ko človeško življenje ni bilo vredno prav nič ...

Nedeljsko jutro smo nato najprej izkoristili za srečanje s Skupnostjo internirancev Dachau, ki deluje v okviru Zveze borcev za vrednote NOB Slovenije. Ogleдали smo si muzej in objekte, za katere je prejšnji dan zmanjkalo časa, prisostvovali slovesnosti ob krematoriju in ob spomenik položili venec. Sledila je osrednja slovesnost ob obletnici osvoboditve taborišča ter polaganje vencev, popoldne pa še obisk Leitenberga, kjer je našlo svoj grob več kot sedem tisoč internirancev iz Dachau. V tem spominskem kompleksu je Skupnost internirancev Dachau pred leti postavila vsem slovenskim žrtvam spominsko ploščo.

Vera Vojska

Pred spominsko ploščo Slovcem, umrlim v koncentracijskem taborišču Dachau

Izpolnjen formular pristopne izjave za članstvo DIS naj novi člani DIS pošljejo na naslov:

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945,
Linhartova 13, 1000 Ljubljana,

nakar bomo prijave poslali pristojni Krajevni ali Območni organizaciji DIS.

Izgnanci in begunci – včlanite v DIS svoje sinove in hčere!

. Spomini . Spomini . Spomini . Spomini .

Mamini spomini na izgnanstvo

Mami je živela v trinajstčlanski kmečki družini, kjer je bilo devet otrok, oče, dve teti in stara mama. Mama ji je umrla leta 1938, zaradi pljučnice. Najstarejša sestra je od takrat vodila gospodinjstvo in skrbela za družino.

Naslednji udarec je prišel z začetkom druge svetovne vojne. Prve septembrske dni leta 1941 je mami peljala vrečo žita v mlin v Krški vasi, da bi ga menjala za moko. Ko je čakala na moko, se je sprehajala ob Krki. Pridružila se ji je deklica, ki ji je razlagala, da jih bodo izselili. Mami ni razumela, kaj ji hoče deklica povedati.

Ko se je z moko na vozičku vrnila domov, je kmalu zatem, še istega dne, pripeljala prva »marica« s prvimi izgnanci, ki so jokali in vpili: »Zbogom, zbogom, rodni dom!«

Sredi novembra so Nemci že organizirali splošno selitev vaščanov v izgnanstvo. V vasi je ostalo le pet družin, med njimi tudi mamina. Nemci so njihovo družino pustili doma, ker niso imeli ustreznega vozila, s katerim bi odpeljali bolno osemdesetletno staro mamo. V vasi je ostala živina, ki so jo preostali vaščani hranili in skrbeli zanjo, saj se jim je smilila. Januarja 1942 so odpeljali še štiri družine, mamina družina je edina še ostala v vasi. Na izpraznjene domove so naselili Kočevarje, kočevske Nemce, ki so se do takrat ukvarjali z lesom in niso znali kmetovati. Maminega očeta so prosili,

da jih nauči dela na polju in v hlevu ter vinogradih, a tega ni hotel. To so šteli za nepokorščino. Ustavili so prvo »marico«, ki je peljala skozi vas, in esesovci so prišli k njim in jim dali pol ure časa, da vzamejo najnujnejše za sabo. K sreči so bili na to že prej pripravljene, zato so imeli v glavnem že spakirano.

Oče je pustil tisto zimo klet odprto, da je ozimnica zmrznila. Pred odhodom je še odprl pipo na sodu vina v shrambi, da ni pri hiši ostalo nič uporabnega za jesti in piti. Najprej so jih odpeljali v zbirni center v Rajhenburg, današnje Brestanico, v barake ob železnici. Ker je bila večina takajšnjih ljudi že izgnana, so jih naložili na potniški vlak in odpeljali v Nemčijo.

Izgnanstvo so preživljali v štirih lagerjih. Najprej so jih dali v samostan v Lautrahu, kjer je stara mama umrla. Od tam so jih premetili pod tirolske hribe, v Feinbach, nato na nemško-češko mejo v Waldsassen. Leta 1944 so Nemci začeli prazniti lagerje in so v Regensburgu organizirali sejem, kjer so lahko Nemci dobili družine, da so jim bile poceni delovna sila. Mamino dvanajstčlansko družino je vzel v zakup lastnik manjše pivovarne v Kaltenhausnu. Nastanil jih je v bližnji hiši. Oče in starejša brata sta bila zaposlena pri njem, starejši sestri pa pri gostilničarki ob pivovarni. Mlajši otroci so morali obiskovati nemško osnovno šolo. Sporazumevanje v šoli je

bilo težko, saj slovenski otroci niso znali nemško, učiteljice pa seveda ne po njihovo, saj je bil cilj, da jih ponemčijo. Vendar je bilo sčasoma znanje slovenskih otrok že primerno, da so lahko odgovarjali v tujem jeziku. Mami se rada spomni, kako se je na pamet naučila dve vrsti in pol zgodovine iz knjige. K sreči je bila to tudi vprašana in je dobro odgovorila na učiteljevo vprašanje, zato jo je pohvalil, da zna, in okaral nemške otroke, ker se tega niso naučili.

V Kaltenhausnu so dočakali osvoboditev, ko so tja vkorakali Angleži. Še danes se dobro spominja, da so angleški vojaki prišli v kuhinjo in vpili: Ja, ja, Jugoslawien gut, Deutsch alles kaput.

Pivovarnar v Kaltenhausnu je očetu ponudil hišo in toliko zemlje, kot je ima doma, če ostanejo pri njih. Domotožje pa je bilo močnejše, odločili so se, da se vrnejo v svoj dom na Bregah.

Najprej so jih peljali v kasarno Adolfa Hitlerja v Schweinfurtu, od tam naprej v Würzburg in Bamberg, kjer je bil zbirni lager, od koder so organizirali Transporte v posamezne države. Ko jih je bilo dovolj za prevoz, so Jugoslovane odpeljali v živinskih vagonih do Podrožce, kjer so jih prestavili na jugoslovanske vagonne in odpeljali na Bled. Tam so razkužili obleke in ljudi. Potem jih je pot vodila do domačih železniških postaj. Na Vidmu, kjer je krška železniška postaja, jih je pričakal sovaščan in na vozu s konjsko vprego odpeljal domov.

Težko so čakali, da pridejo na svoj dom. Ko so prišli do njega, so ga našli porušenega, saj je municija, ki so jo Nemci hranili v sosednji hiši, raznesla tudi njihovo domačijo. K sreči je bila tetina hiša še cela, a v njej je bilo polno bolh, ki so jim takoj skočile na noge in jih grizle. Vse je bilo prazno, saj so iz hiš in gospodarskih poslopj ter hlevov agresorji odnesli vse, kar je bilo vrednega in uporabnega. Nikjer ni bilo hrane. Vse so morali začeti znova. Ker so bili kmetje, so morali obvezno oddajati pridelke. Otroci so morali v šolo in nadoknaditi zamujeno v domači šoli. Večkrat se jim je temnilo pred očmi od lakote. Ker so bili izgnani in v Nemčiji, so jih gledali postrani. Tako se je njihova kalvarija nadaljevala. Očeta so poslali na prisilno delo v Litostroj, teto je zadela kap in je bila tri leta priklenjena na posteljo, do svoje smrti. Najmlajši sestri sta skrbeli za dom, drugi otroci so morali na služenje vojaškega roka, v šolo, na delovna mesta, kamor so bili razporejeni z dekretom.

Na težke dni so ostali spomini, ki vse bolj bledijo, saj je zapisanih le nekaj drobcev iz tistega časa. Vsi izgnanci si iskreno želijo, da se taki časi ne bi nikoli več ponovili, da bi bilo njihovim otrokom in vnukom lepše.

Besedilo: Irena Vozelj
po pripovedovanju
Ivanke Vozelj, roj. Jurečič

. Jubileji . Jubileji . Jubileji . Jubileji .

105 nasmejanih let Marije Tršar

V domu za starejše, Hmelina v Radljah ob Dravi, je dne 29. marca 2014 praznovala jubilejnih 105 let **Marija Tršar**. Še vedno nasmejana v pogovoru, polna življenjskih domislic, pravi, da želi biti še vedno lepa, kot je bila v mladostnih letih. Dodala pa je pri tem življenjski nauk, da se lepota neguje z umivanjem z mrzlo vodo in brez »mazanja« z raznimi »žaubami« po obrazu.

Njena življenjska zgodba je zelo bogata in vsega se še dobro spominja. Leta 1931 se je poročila z Antonom Tršarjem v Vuhredu. Rodila je sedem otrok, od katerih jih danes živi še šest. Druga svetovna vojna ji ni prizanesla, saj so Nemci celotno družino prisilno izgnali dne 14. julija 1941 v Ždralovo-Bjelovar na Hrvaško. To so bila tudi najhujša leta njenega življenja.

V izgnanstvu sta z možem zelo težko preživljala otroke. Njeno življenje pa se je še poslabšalo, ko je v mesecu aprilu leta 1945 v partizanih na Hrvaškem padel njen mož. S svojimi otroki se je iz izgnanstva v živinskih vagonih vrnila domov 19. julija 1945. Ob vrnitvi domov jo je pričakalo

Obisk pri 105 let stari članici DIS Mariji Tršar

drugo razočaranje, saj je bil dom v celoti izropan. Ni obupala. S pridnim delom in s skromnostjo so otroci doraščali, sama pa je dočakala visoko starost.

Ob tem res čudovitem dogodku smo jo obiskali člani OO DIS 1941–1945 občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica ter v imenu DIS izrekli prisrčno voščilo najstarejši izgnanki v Sloveniji.

Marijan Špegelj

Devetdeset let Matilde Brlogar

9. februarja letos je praznovala 90. leto življenja Matilda Brlogar, dolgoletna članica KO DIS Šentjurij pod Kumom. Leta 1941 je bila izgnana v nemško taborišče. Po končani vojni se je vrnila na opustošeno kmetijo. Po moževi smrti je odšla v Dom starejših občanov Izlake. Ob njenem jubileju smo jo obiskali predsednica KO DIS Ana Brinjevec, predsednik Krajevne skupnosti Podkum Roman Savšek in predsednica krajevnega odbora Rdečega križa Rajka Bajda. Našega obiska je bila zelo vesela.

90-letnica Matilda Brlogar iz KO DIS Šentjurij pod Kumom

Ana Brinjevec

90 let Marije Sokol

24. februarja 2014 je doživela 90 let naša zvesta članica Marija Sokol s Spodnjega Jelenja. Nekaj let že prebiva v oskrbi Doma Tisje, kjer je zelo zadovoljna tudi z zdravniško pomočjo, visoko obletnico pa je praznovala na svojem domu. Obiskali smo jo tudi člani odbora KO DIS, se pridružili vselemu razpoloženju in lepim željam za naprej. Marija je preživela izgon v Nemčijo, od koder se je leta 1945 z družino srečno vrnila.

Marija Sokol - 90-letnica, KO DIS Dole pri Litiji

Obiskali smo 90-letno Ano Rožman

Sredi decembra je praznovala članica KO DIS Artiče Ana Rožman iz Dečnega sela 90. rojstni dan. Na njenem praznovanju smo bili tudi predstavniki KO DIS Artiče.

Kot mnoge druge, je tudi njo močno zaznamovalo dogajanje druge svetovne vojne. Skupaj s starši in brati je bila v jeseni 1941 izgnana v Šlezijo.

Pred leti ji je umrl mož, sedaj živi s sinovo družino. V veselje so ji vnuki in pravnuki.

Naša iskrena želja je, da bi se z Ano še dolgo srečevali in z njo delili njeno dobroto in pozitivno energijo.

90-letnica Ana Rožman iz Dečnega sela

Martin Cerjak - 90 častitljivih let

Rodil se je 15. aprila 1924 na Planini v Rdečem selu pri Artičah. Ob njegovem rojstnem dnevu smo ga obiskali predsednik Sveta KS Artiče, predsednik ter predstavniki Društva izgnancev Artiče in Rdečega križa v gostišču Štrifov v Glogovem Brodu.

Ko je bil star 17 let, je bil z družino izgnan v nemško taborišče Schwebichal. Po vrnitvi je spoznal Angelo in se z njo poročil. Rodila sta se jima hčerka Milena in sin Darko. Ima več vnukov in pravnukov. Živi pri sinu Darku in snahi Veri, ki zanj lepo skrbita.

Martin Cerjak 90-letnik

IZVRŠNI ODBOR DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

Predsednica:

Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:

Janez Komljanec, Slovenj Gradec
Albin Pražnikar, Izlake

Člani:

Ivan Babič, Buče
Stanislava Biček, Jesenice
Emilija Držanič, Brežice
Maksimilijan Ferek, Ljubljana
Tatjana Frajle - Maslo, Celje
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevar, Koper
dr. Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slovenske Konjice
Rok Kržan, Bizeljsko
Ana Pirc, Leskovec pri Krškem
Martin Podlesnik, Ljubljana
Stanislava Račić, Ljubljana
Alojz Rupar, Boštanj
Marijan Špegelj, Muta
Davorin Zdovc, Maribor
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor - predsednica
Veronika Kljun, Stara Cerkev
Karel Levak, Artiče

ČASTNO RAZSODIŠČE

Jože Križančič, Ptuj - predsednik
Olga Kamenov, Ljubljana
Jože Kveder, Domžale
Jožef Pograjec, Polšnik

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti	KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Bistrica ob Sotli			KO DIS Muta, Podvelka		
Ana ČERNELČ	1932	20.07.2013	Božena MIKLAVEC	25.12.1933	24.03.2014
Jožefa ČERNELČ	1931	25.03.2014	KO DIS Pince Marof-Benica-Petišovci		
Mira ČIŽMEK	1931	14.11.2013	Marija FUJS LEBAN	24.06.1923	07.05.2014
Jože KLAKOČAR	1942	10.11.2013	KO DIS Polje ob Sotli-Buče		
Alojz KOREN	1941	05.11.2013	Marija LAPORNIK	26.10.1928	21.04.2014
Karel KOVAČIČ	1933	27.07.2013	Marija PRISTOVŠEK	01.03.1931	28.03.2014
Jožefa POČIVAVŠEK	1922	13.10.2013	Jože TURK	07.02.1929	05.03.2014
Antonija ŠTEFUR	1922	09.07.2013	KO DIS Polšnik		
Anica ZORENČ	1940	30.12.2013	Ciril JAMŠEK	05.07.1937	05.05.2014
Jože ZVONAR	1928	05.07.2013	Franciška PIRC	01.12.1923	14.04.2014
KO DIS Bizeljsko			KO DIS Ptuj		
Jožefa CIZELJ	26.02.1926	01.04.2014	Vera TRAMŠEK	-	24.10.2013
Helena Jelka PLEVEL	23.07.1942	19.04.2014	KO DIS Radeče		
Alojzj STERMECKI	24.09.1927	11.05.2014	Pavle UHAN	-	02.04.2014
Avguštin ZAGMAJSTER	30.08.1924	21.04.2014	KO DIS Radovljica		
KO DIS Boštanj			Jožefa ZLATNAR	11.02.1924	04.05.2014
Stanislav KOVAČ	21.05.1933	23.03.2014	KO DIS Slovenska Bistrica		
Štefka LISEC	24.12.1920	28.12.2013	Vincenc GODEC	08.04.1943	26.04.2014
Pavla MANDELIC	26.06.1923	09.03.2014	Terezija KUSTEC	31.10.1932	30.04.2014
Matilda MURENC	18.02.1930	17.03.2014	KO DIS Studenec		
Ivan PLAZAR	28.12.1931	26.03.2014	Francišek TOMAŽIN	19.07.1930	10.03.2014
KO DIS Buča			KO DIS Šentjanž		
Alojzija KLIONČIČ	17.04.1920	07.04.2014	Anica PLAZAR	27.12.1928	22.03.2014
Marija MATKO	30.03.1930	07.03.2014	KO DIS Škofja Loka		
KO DIS Celje			Marija BRIŠNAR	28.08.1926	17.02.2014
Jože HOSTNIK	1938	15.03.2014	Alojz FILIPIČ	08.06.1938	04.04.2014
KO DIS Čatež ob Savi			Jože PONIKVAR	02.09.1942	23.04.2014
Marija BERIBAK	02.11.1931	09.01.2014	KO DIS Trbovlje		
Anton OŠTRBENK	26.07.1946	03.02.2014	Anton DOLANC	09.06.1927	02.02.2014
Ferdinand SLAKONJA	11.06.1943	25.02.2014	Franciška EBERLINC	04.11.1928	23.05.2014
KO DIS Dole pri Litiji			Vekoslav GULIČ	23.08.1923	12.01.2014
Alojz ŠTEMPIHAR	20.06.1940	01.05.2014	Florjan HROVAT	07.05.1922	11.11.2013
Uršula ŠUŠTAR	17.10.1952	05.04.2014	Viktor KNEZ	24.09.1939	03.2014
KO DIS Hrastnik			Jože PAVLIČ	17.03.1945	03.02.2014
Miha AJSTER	05.10.1935	14.08.2013	Anastazija PEŠEC	16.07.1930	28.01.2014
Blaž BALOH	01.10.1944	10.07.2013	Rajmund ROZMAN	02.02.1940	07.01.2014
Ludvik DOLANC	25.07.1928	27.01.2014	Jože STRGARŠEK	24.4.1942	27.05.2014
Kristina DUH	14.05.1936	24.09.2013	Miha STRGARŠEK	22.12.1918	04.2014
Hedvika KOLMAN	09.11.1933	19.10.2013	Neža TOMC	20.12.1940	05.03.2014
Terezija KRIŽNIK	14.07.1922	03.02.2014	Martin ŽELJKO	08.10.1931	28.11.2013
Frančišek PETAN	01.11.1926	02.12.2013	KO DIS Tržič		
Ivan SELIČ	16.05.1922	01.01.2014	Karel AHAČIČ	19.09.1928	17.03.2014
KO DIS Kamnik			KO DIS Žalec		
Ana SEMEJA	28.07.1922	29.04.2014	Stanislav KOSTANJŠEK	-	30.12.2013
Ivana ŠINKOVEC	04.06.1932	18.04.2014	Dora KOVAČEVIČ	02.05.1940	17.03.2014
Draga KUCHAR	14.02.1931	02.06.2014	Jožefa KRT	01.03.1926	16.12.2013
KO DIS Kranj			Av gust PALIR	14.08.1929	10.12.2013
Angela GRAVNAR	15.06.1926	28.03.2014	Seminar za potomce izgnancev in beguncev		
KO DIS Leskovec			Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 bo organiziralo seminar za potomce izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma.		
Marjan BIZJAK	01.09.1930	05.03.2014	Seminar bo v SOBOTO 25. OKTOBRA 2014.		
Edvard DIMC	28.04.1929	18.02.2014	Prijave pošljite do konca septembra 2014 na naslov:		
Frančiška KERIN	05.03.1925	29.03.2014	Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945, Linhartova 13, 1000 Ljubljana		
Roza TOMAŽIN	18.08.1924	04.01.2014	ali sporočite po telefonu 01 43 44 880 in na e-mail: drustvoizgnancev@siol.net		
KO DIS Litija			Po prijavi boste dobili podrobne informacije.		
Alojzj ŠTEMPIHAR	20.06.1940	01.05.2014	Izvršni odbor DIS		
Uršula ŠUŠTAR	17.10.1952	05.04.2014			
KO DIS Ljubljana Bežigrad					
Franc GODEC	24.01.1929	27.04.2014			
Olga ŠKRAJNER	12.09.1926	20.05.2014			
KO DIS Ljubljana Moste-Polje					
Stanislava MAJDIČ	23.04.1927	17.06.2014			
KO DIS Ljubljana Šiška					
Otmar JERAM	31.10.1929	21.01.2014			
Cilka KOŽELJ	21.10.1926	16.10.2012			
Frančiška KREČ	08.03.1917	januar 2014			
Marija MARINC	14.09.1932	november 2013			

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:

Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:

Jože Križančič

Lektorica:

Alenka Lokar Blatnik

Tisk:

Tiskarna Skušek

Naslov:

Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Linhartova c. 13
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:

SI56 0222 2001 0570 920
Nova Ljubljanska banka